

Jānis Akuraters

ĶĒNIŅA MEITA.

Idiliska komedija 4 cēlienos.

PERSONAS.

Kristaps Ķēniņš — saimnieks Miglanos.

Zīle — viņa meita, 20 gadus veca.

Janka Vanags,
Jānis Teters (Lielais Jānis), } puisi.
Martīņš Lauska, }

Made Lauska — Martiņa sieva.

Līze — meita.

Vecā Ķiseliene — saimnieces vietā (vecu radu saimniekam).

Adolfs Kreicenbergs — muižas arendators Leišos.

Ticāns,
Lūļa, } saimnieki.
Gaišums, }

Jūris Stīpa — pagasta vecakais.

Bencka Zundels — leišu žīds, krodznieks.

Peterītis — ganu puika.

Talcinieki, puisi, meitas. Notiek Kurzemes Leišmalē ap pirmo
realisma laikmetu.

RAKSTURI.

Kristaps Kēniņš — liels pilnīgs; ne resns. 60 gadus; gara, sirma bārda un pusplika galva. Dzērajs; pavēlnieka manieres, — ātri skaišas un klie dz, ātri pielūdzams. Nolaidīgs, noplucis.

Zīle — jauna, skaista, gudri viltīga. Rīkojas pilnīgi pēc pašas patikas. Sirsnīga ar visiem; reizem skumst.

Janka — skaists, jauns un nādīgs. Strādīgs un apķērijs ar patiesu un naivu dvēseli. Sirsnīgs.

Jānis Teters — ap 35 gadus vecs. Sauss un garš. Slinks un uz nedarbiem. Mīl citus piemulķot ar dažādiem stāstiem. Gribetu ceptus zvirbuļus mutē.

Martiņš Lauska — precejijs kalps, gadus 45. Zems, parresns, pilnīgs pretstats Teteram. Pamulķis, naivs, bet strādīgs;

Made Lauska — viņa sieva. Briesmīga plāpa un mēlnese. platu seju un muti. Preciniece. Pārvalda Martiņu.

Līze — paveca meita, kāra uz preciniekiem; naudas krājeja un labsirdīga, bet lētticīga.

Ķīseliene — Dieva dots cilveciņš; veca pamulķe, plāpa; pilna verdzības, dievbijīga.

Kreicēbergs — bagāts āksts, garš, uzgrieztām ūsam, gadus 40 vecs; aplaizīts no kulturas, pilns birģelisma.

Ticans — zems vecis, ap 50 gadus vecs, atraitnis. Sajūsmā vienmēr čāpstina ar muti un mīdas uz vietas. Pārminderis. Baidas no atklātības, mīl bezgala — jaunus skuķus.

Stīpa — pilnīgi veclaiku cilveks — ne visāi vecs. Noskūtu seju. Viscauri birokrats un caur to smieklīgs. Nēsā pelekus zatersvārkus, garus, ar āķiem. Amata nozīmi tur apakšbiksēs.

Bencka — rāvejs, augļotājs žīds; liels, ar baltu bārdu, 65 gadus vecs; vēl stīps, viltīgs.

Pirmais cēliens.

Pagalms Miglanos. Pa labi (no skatītāja) klētis ar vairakām durvīm un mazu pajumti senā latviešu stilā. Pa kreisi istaba ar divām ieejām. Pirmā priekš kalpiem, otra — saimniekam, — ar balkonu, uz kuŗa atrodas galds un soli vaj kāds krēsls. Vidū pagalms. Aiz mājas, pa kreisi dibenā, ābeļu dārzs; ap to pussakritusi zediņu sēta un mazi vārtiņi uz dārzu. Aiz dārza ceļš uz lauku un lielceļu. Dibenā visgaŗam veca zediņu sēta. Aiz sētas dibenā redzami stāļi un laidars. Stāļi ar izkritušām durvīm un šķībām palodem. Jumti stāļiem un citām ēkam nodiluši; caur salmiem redzamas jumtu kārtis. Aiz klētīm, pa labi, ceļš no lauka. Viss archaisks. Labajā stūrī pagalmā aka ar augstu vīndu. Pret balkonu puķu dobe ar skaistiem ziediem. Klēts pajumtē arkli, ratu gabali, saimniecības lietas, suņu būda u. t. t.

Vasaras pēcpusdiena, vēlu; tad krēsla un mēnesnica.

Peterītis uznāk pa kreisi pie dārza un pūš stabuli, locīdams meldiju; basām kājām, metamais rokās; lūkojas ābelēs; tad kļiedz uz cūkam. Uš kur, pagani! Uš kur! Laiž ar metamo ābelēs, traukdams āboļus.

Vecā Ķīseliene iznāk no klēts, nēsdama kaut ko sietā, un iet uz istabu. Pagalma vidū paliek stāvot un stipri nošķaudas. Utu... tu... tu... Lai veselība Dieviņam Tētiņam! Ieiet istabā.

Peterītis pieplok pie zemes. Putnu biedeklis! Piecēlies laiž atkal ar šautru ābelēs.

Ķēniņš nāk no lauka, pa labi. A! Rakari! A! Čigana bērns! Es tevi plucinašu! Peterītis bēg. Pagaid! Pagaid! Sagrābj puķu aiz svārkiem. Tu manas mājas izpostīsi, tu mani nabagu padarīsi! A!

Peterītis lūdzas. Mīļo, žēlīgo papiņ! Šito reizīti tik vēl piedod. Es tik zvirbuļus gribeļu traucet...

Ķēniņš. A kur cūcieši? Pa lauku?

Peterītis raudulīgi. Mīļo papiņ, mīļo debesu tētiņ! Bučo rokas. Bagato tētiņ!

Ķēniņš, laipnak. Nu ej, ej. Bet skaties, ka!.. Pastalas es no tevis izgērešu! Palaiž zēnu un ieiet istabā pa saimnieku durvim.

Peterītis samauc stiprak bikses. Nu, plikadīda! Šis man rādītajs! Ķīselis tāds! Pe... Pe... Pe... Rāda mēli mēdidams; tad sāk pūst atkal stabuli un aiziet lēnam pa kreisi. Pagalms tukšs. Dzird Peterīti rājamies ar cūkam. Aiz staļļiem dzied gailis.

Ķēniņš nāk no istabas. Zīle! Zīle! Ehe! Klusums. Gailis dzied kā atsaukdamies. Zīle! Ehe! Ehe! Kur ielīduši, dienas zagļi visi. Iet uz kalpu istabas pusi. Zīle! Vaj tev prāts ar' ir vēl! Dauza ar kāju uz zemes un sauc. Ehe! Ehe!

Zīle iznāk pa kalpu durvim; balts priekšautiņš, atlocītas piedurknes; nosārtusi. Kas tad te nu klieudz kā uz postu? Ak tu tētiņ... Nu, ko tad teiksi? Domāju, ka jau kur deg!

Ķēniņš. Vaj neviens neredz, ka nāku mājās? Man te jastaigā un jakliedz kā pa mežu. Ēst dod, saproti!

Zīle aizkarta. Uja, cik nu sīvs uzreiz! Kam tad vaļas tagad uz tevi klausities? Nāks drīz talcinieki mājās, tiem tak arī jarauga vakariņas. Man gan nava laika tagad. Es vis neguļu te. Uzmet lūpu.

Ķēniņš stingri. Tu... tu... tu... Nu tu strādā. Bet man vajaga uz galda jau ēdienam būt! Es gribu! Kad Ķēniņš nāk mājā, tad vajaga būt!

Zīle spītīgi. Ej, meklē pats, ko atrodi. Šodien man nav laika. Aiziet atpakaļ.

Ķēniņš. Ek meita! Neko teikt. Ehe! Ķīselien! Ehe! Nu, vaj būs vaj ne!

Ķīseliene iznāk tecīpus. Ak tu Dieviņ Tētiņ, saimnieks! Sasit rokas kopā. Un es domāju, kas te nu tā sauc. Nu, ko tad nu darisim!

Ķēniņš. Ēst dod man! Mani te izmērdet gribēsiet gan laikam. Nu, saproti, es gribu ēst un dzert.

Ķīseliene. Ak, ēst un dzert? Nu tak jau, tak jau! Kā tad nu tādām krietnam cilvēkam nevajadzēs

ēst. Nu, kā tad! Vai Dieviņ, vai! Es jau tūlit, tūlit. Ej vien istabā, es jau tecešu, skriešu. Grib iet uz klēti.

Ķēniņš. Klausies, ehe! Ķīselien, lai paliek! Ta vecā gaļa un maize man nemaz nesmeķē. Nospļaujas.

Ķīseliene. Nu tak jau, zinams gan! Kas tad tur tādām krietnam cilvēkam ko ēst! Es jau ar saku.

Ķēniņš. Vaj tev nava, tur istabā, kāda lāsīte vecā kr... kr... rambambuli? Man ir švaka dūša. Aizej, atnes. Bet tu nelej ūdeņa daudz klāt.

Ķīseliene. Tūlit, tētiņ, tūlit! Nu zinams, tak jau. Cilvēkam jau vajaga vēderzāļu. Izstrādājies, tad jau der. Tad var i ēst — tūlit smeķē. Es jau tūlit. Vaj uz pipariem liet?

Ķēniņš. Uz pipariem. Bet ūdeņa tu nelej, vecen, klāt!

Ķīseliene. Nu, nu, nu! Kā tad. Bez ūdeņa. Ko tur dzers stiprs cilvēks ar ūdeni. Ieiet pa saimnieku durvim.

Ķēniņš nosēžas uz balkona pie galdiņa un šķirsta bārdu un spļauj. Kā kad vardi būtu apēdis. Ffu! Aiz stajliem dzied gailis.

Ķīseliene atnes šnabi un glāziti. Iedzer, tētiņ, iedzer. Ak vai Dieviņ, tādu karstu dienu! Piekusis esi gan.

Ķēniņš dzer. Vaj zini, vecen, uzvāri man tēju. Es gribu silto.

Ķīseliene pakalpigī. Ak — tēju! Nu kā tad, tak jau! Ko nu cilvēks bez siltuma. Es jau tūlit, tētiņ, tūlit. Ieiet atpakaļ.

Ķēniņš sēd un dzer; sāk dziedāt paklusam kādu meldiņa pats pie sevis; nokrūcas. Pa starpam dzied gailis, gaŗi vilkdams. Aiz skatuves, pa kreisi, dzird piebraucam. Kāds aptur zirgus.

Kreicenbergs nāk gar dārza galu pa kreisi. Skatas visapkārt. Tā. Tad te dzīvo ta skaistā Zile. Nu, ta nu gan vienīgā, ar ko tas vecais var lepoties. Pū— to pasaules plikumu! Paiet Ķēniņam gaŗam, to neredzēdams.

Bet dzimtas mājas, dzimtas mājas... Un zeme kā letecis. Un tas skuķis, tas skuķis!..

Ķēniņš. Ja, zeme kā letecis! Uz to prozīt, Kreicenberga kungs! Un tas skuķis! Ja!

Kreicenbergs satrūkstas. Ah, pardon, tas ir, lūdzu piedošanu, ka jūs nemaz neredzeju. Steidzas klāt. Es te braucu gašam un iegriezos pajautāt, kā iet ar darbiem. No manis šodien seši vīri talcinieki. Vaj varesiet paveikt?

Ķēniņš. Darbs paliek darbs. Lai strādā kas grib. Vaj man kas jazina. Bet Kreicenberga kungs, velciet tak to mēteli nost. Man te, redziet, ta dzīvības lāse. Sēstaties tik klāt. Bet par talciniekiem lai zina citi.

Kreicenbergs. Es labprāt ar jums... Ierauga šnabi. Bet...

Ķēniņš. Bet nu mēs sasadzersimies! Veseli!

Kreicenbergs. Ķēniņa kungs!

Ķēniņš. Nu, nu?

Kreicenbergs. Vaj es drikstetu...

Ķēniņš ātri ieliedams. Bet tūlit! Kā tad!

Kreicenbergs. Vaj es drikstetu piesolit... Te man kāda pudele konjaka... Un te drusku vīna. Velk no mēteļa kabatam.

Ķēniņš. Jūs esat pavisam godīgs cilvēks.

Kreicenbergs. Vaj es drikstetu...

Ķēniņš pastumj glāziti. Kā tad! Nemiet tik vien. Kas tur ko drikstet!

Kreicenbergs. Vaj es drikstetu jautāt, kur... jūsu meitas jaunkundze, cienītā Zīles jaunkundze?

Ķēniņš. Kā tad. Tūlit. Sauc. Zīle! Zīle!

Kreicenbergs. Ak ne, ne! Tā ne! Es tikai gribeju zināt — — Jaunkundze varbūt atdusas. No Dieva puses, to tik ne!

Ķēniņš paņem konjaka pudeli; paskatas. Jūs esat tikumīgs cilvēks! Tāda smalka lāsīte! Atkorķē. Es tādas lietas pazīstu.

Kreicenbergs. Jūs esat piedzīvojis cilvēks un gudrs. Jūsu saimniecība...

Ķēniņš saudzis. Mana saimniecība iet uz priekšu. Un ko tad jūs domājat?

Kreicenbergs. Es arī tāpat domāju. Bez tam tagad ir tik grūti laiki. Bet jūs saimniekojat sapratīgi.

Ķēniņš nobrauka bārdū. Ar talkam, ja. Pie manis iet vienā dienā! Šodien visi lini būs nokopti. Vaj jūs arī nepamēģinātu ar talkam, Kreicenberga kungs? Iet vienmēr lustīgi. Viens otru dzen. Smejas.

Kreicenbergs. Ja, un tāds stūritis jums ienes labu naudu gan? Jūs varat dzīvot.

Ķēniņš. Taisni tik daudz, cik man vajadzīgs. Un kad kādreiz jāaizņem kāds nieks, tad to var paņemt. Bet sabučosim nu! Veseli, lielskungs! Dzer.

Kreicenbergs. Lūdzu, te būs cigari!

Ķēniņš. Es vienmēr saku: Kreicenberģis ir goda cilvēks. Bet vaj mēs netaisīsim silto? Esiet kā mājās. Eho! Talcinieki strādā... Ko jūs domājat, lielskungs, tas jaunais Ķikuts, pīles dēls, mani mācīs! Viņš saka: saturies, Ķēniņ, ka tev vecuma dienās nava jāiet par puisi. Strādā! — He, he, he! Vaj jūs zināt, ko es viņam saku? Kamēr es esmu saimnieks, man strādāt nevajaga. Kad būšu kalps, tad strādāšu! Vaj Miglani nevar to nest, ko es uzlieku? Nu sakiet, Kreicenberga kungs. Ko?

Kreicenbergs. Ja gan, Ķēniņa kungs, ja gan! Skatas gaisā.

Ķēniņš vienaldzīgi. Uz tiem jumtiem jūs neskatāties. Viss ar laiku dilst. Manam laikam pietiks. Vaj ne? Lai dilst...

Kreicenbergs. Zinams gan. Pietiks, pietiks.

Ķēniņš. Un kad vēl tādi labi kaimiņi visapkārt. Ehe! Šitā, zēni, mums dzīvoti! Ķēniņš es esmu, Miglanu ķēniņš. Pats Bencka ņem cepuri man jau pa gabalu. Kreicenberga kungs! Jūs esat pie

Miglanu ķēniņa. Iedzeram! Ehe, Ķiseliem! ..
Ķī—se—e—lie—ien!

Kreicenbergs. Bet Ķēniņa kungs!

Ķiseliene iznāk pūzdama pa kalpu durvim. Ko tad nu darisim! Ko darisim!

Ķēniņš. Tēju mums atnes, tēju! Vērmele vecā!

Ķiseliene ieskatīdamās. Ut—u—tu—tu—tu — lielikungi! Vai! vai! vai! vai! Aizbēg ļodzīdamās atpakaļ.

Kreicenbergs sagriež ūsas. Es jums gribeju ko teikt, Ķēniņa kungs. Skatas uz jumtiem. Tie jumti . . . Taisnību sakot, tos jumtus neviens neredz, te ienākdam, kad . . . kad acis saista kas cits pavisam . . . Kāds debešķīgs gabals.

Ķēniņš. Nu, nu, nu?

Kreicenbergs. Jūsu meitas jaunkundze.

Ķēniņš. Ja, ja, mans skuķis. Mans skuķis! Ehe! Miglanu ķēniņa meita!

Kreicenbergs. Kā runā, bez sava skaistuma viņa arī pietiekoši izglītību dabujusi?

Ķēniņš. Divus gadus muižnieku pansionā. Ja, ja!

Kreicenbergs. Es ceru, ka šī debešķīgā būtne dabūs krietnu vīru?

Ķēniņš. Tikai muižnieku, firstu. Bencka par to gādās. Ticiet man, Kreicenberga kungs!

Kreicenbergs. Es gribetu . . .

Ķēniņš ielej. Bet lūdzu!

Kreicenbergs. . . . lūgt jūsu meitas roku priekš sevis. Es ilgāk nevarēju slēpt jums. Esmu jūsu kaimiņš.

Ķēniņš. Nu ir labi! — Nu, nu, nu, Kreicenberga kungs grib manu skuķi! Tā, tā. Jums viņu būs dabūt un nevienam citam.

Kreicenbergs. Un ko teiks Zīles jaunkundze?

Ķēniņš. Viņa teiks — ja, un amen! Viņai ir jānāk tūlīt šurp. Redzesiet, ka viņa nāk! Ehe, Zīle! Zīle!

Kreicenbergs uzgriež ūsas. Ķēniņa kungs, vaj ne-

iesim labak viņu uzmeklet istabā? Varbūt jaunkundze atdusas.

Ķēniņš. Ne, ne, ne! Viņai jānāk šurp, kad mēs to gribam. Redzesiet, ka viņa nāks! Zīle, Zī—ī—le! Nāc ārā! Ehe! Klusums. Gailis nodzied.

Kreicenbergs neomulīgs, aplūko savu uzvalku un griež ūsas. Ķēniņa kungs! . .

Ķēniņš kliedz pilnā balsī. Zīle! Zīle! Ehe! Klusums. Ķēniņš noskrien no balkona un dauza ar kāju uz zemes. Zī—īle!!

Kreicenbergs pakaļ. Ach! Ķēniņa kungs! . .

Ķēniņš skrien pie kalpu durvīm un kliedz trakās dusmās. Zīle! Zīle! Pagana bērns!

Kreicenbergs tam pakaļ. Ne, ne, ne! Ķēniņa kungs! Ko jūs darāt? Ak, kas par uzvešanos! Kad Ķēniņš turpina kliegt, Kreicenbergs saņem viņu aiz pleciem un velk nost. Kad tas neko nelīdz, saķer to aiz svārkiem un stiepj atpakaļ. Gar sētas stūri nāk Peterītis un puš stabulī.

Peterītis atskatīdamies izklien. Uš kur, pagani! Uš kur! Ieraudzīdams abus vīriešus, aizbēg ko nagi nes. Ak nelabais!

Ķīseliene pabāž galvu pa balkona durvīm un ieklien. Utu, tu, tu, tu! Kungs un vāciets! Sasit plaukostas un kritin iekrīt atpakaļ istabā.

Ķēniņš. Viņai ir jānāk, Kreicenberga kungs. Laidiet mani! Izraujas un ieiet istabā pa kalpu durvīm. Dzird bažamies un kliedzam.

Kreicenbergs staigā pa pagalmu. Likteņa ironija! Tē viens pieklājīgs cilvēks var prātu zaudēt . . . Bet tas skuķis, tas skuķis. Tas man jādabū rokā!

Talcinieki, puši un meitas, kalpi un sievas, nāk trokšņodami no lauka, pulciņos vaj pa diviem, pa ceļu no labās puses. Kādam rokā kulīte, citam grābeklis, citam izkaptis.

Kreicenbergs saraujas. Pie joda! Likteņa ironija. Kad nu viņi mani redz te pagalmā vienu pašu? Ne, ne, ne! Grib skriet kalpu istabā; apdomājas, uzskrien uz balkona un paveļ istabas durvis. Pretim nāk Ķīseliene.

Ķīseliene izbailēs. Utu, tu, tu, tu! Ieskrien atpakaļ un aizsīt durvis cietī.

Kreicenbergs. Likteņa ironija! Tur nāk mani
puiši! Noskrien pagalmā un, ieraudzījis ieeju dārzā, nozūd tur.

Talcinieki sanāk pagalmā; puīši jokojas ar meitam. Vis-
pēdīgi nāk Līze un Teters, Lauska ar savu sievu un beidzot
Janka.

Kāds puisis skatas uz jumtiem. Diezin, kas to gaļu
apēdis te? Ribas vien palikušas. Laikam — Lauska
ar savu sievu.

Made. Es tev gan ribas pašam apēdišu! Vēl šis
te lieliesies!

Janka pienākdam. Talcinieki, istabā, istabā! Tūlit
dabusim vakariņas. Līze, ved visus iekšā! Puīši, tā
ka labi pabarotu meitas! Dancot ar' vajadzēs!

Talcinieki jokodamies, viens pēc otra, saiet istabā.
Janka ieiet saimnieka klētī. Made savā. Lauska karina
izkapti aiz klēts spāres.

Made iznāk no klēts. E, ka es nu zinu, kā bija;
skaidri un skaidri zinu. Visu!

Lauska. Ko tad tu zini?

Made. A to, ko neviens nezina. Kā bij ar to
zirgu?

Lauska. Ar kādu zirgu?

Made. A saimniekam kur izgājušo nedeļ nozaga,
pie Bencka.

Lauska. E! Atmet ar roku, grib iet istabā.

Made taisas klāt. Pagaid', kad es tev saku; es tev
ko pateikšu.

Lauska. Nu kas tad bij?

Made. Šitā bij. Saimnieks tev naktī lika iet
zirgu nojūgt?

Lauska. Nu lika.

Made. Un tu izgāji un zirga ne redzet.

Lauska. Nu ja. Nozaga. Kur tad būs, ka nozaga.

Made. Eka neka! Es zinu. Saimnieks — — bet
tu nevienam neka nesaki, ni, ni! — Saimnieks pie
Bencka kārtis spēlē, un tur viņam i nozaguši to
zirgu. Ka izgājis no kroga — braukt uz mājām —
zirga nava vairs. Bet ko nu šis darīs? Zina jau,

ko Zīle teiks atkal; kauns mājās nākt. Šis izdomā viltību, pagans. Šis paņem no žīda zvaniņu, tādu, kāds pašam bija, un nāk zvanīdams uz mājam, kā kad šis brauktu. Visi dzirdēs, ka šis piebrauc: zvani vien skan. Un tad nāk iekšā un saka: ej, Martiņ, zirgu nojūdz! Kur tu ņemsi zirgu, ka zirga nava bijis nemaz. Bet šis saka — nozagts. Vot — pagans! . . Es zinu visu; pagaid', putniņ, bet es tev rādišu, es tev rādišu!

Lauska. Tu, ko tad tu viņam rādīsi?

Made. I tu, lempis! Tu neka nesaproti. Šito es viņam rādišu. Rāda pigu. Un viņš man maksās, smuki maksās.

Lauska. Par ko tad šis maksās?

Made. A par klusešanu! Es viņam izstāstišu. Simtu rubļu viņš man maksās par klusešanu. A, vaj tu saproti? Bet tu klausies, nevienam ne vārda, citādi es tevi zilinašu. Saproti! Iet virsū Martiņam.

Lauska ātri. Es jau ne, ne, kas tad man ko teikt. Es nemaz ne! Nudien! Atraujas.

Janka iznāk no klēts; jaunaki svārki mugurā. Saule riet, paliek tumšaks. Ehe, ko tad tu te vēl, Martiņ, tā grozies? Vaj kas izgaisis? Iesim labak vakariņās, dabusim pa glāzītei baltā. Zīle esot likusi atnest priekš talciniekiem. Nu!

Made. Ejta, ejta vien! Tavu gaļu dienu! Es jau arī tūlīt iešu. Ielien klētiņā. Janka un Lauska ieiet kalpu istabā, kur saceļas stiprs troksnis. Dzird saucam: Janka, Janka!

Ķēniņš nak pa balkona durvim. Aiz viņa Kreicenbergs. Nākat tik vien, Kreicenberga kungs. Te jums nava ko būties. Viņa nāks tūlīt šurp, kad es jums to saku. Un jums būs viņu dabūt.

Kreicenbergs. Es domāju, man būs jasteidzas uz mājam. Jaunkundzei, kā liekas, nebūs laika.

Ķēniņš. Priekš mums viņai laika vaj cik. Redzēsiet, kas par meitu! Jums viņu būs dabūt. Paga, pag' — es pateikšu, lai mums nes te tēju. Mēs to

silto baudisim. Lai put visa pasaule, kad Ķēniņš vēl dzīvs!.. Es tūlit... Aiziet istabā.

Kreicenbergs. Likteņa ironija! Prasts vecis! Bet tas skuķis, tas skuķis! Japacieš. Nosēžas ar muguru pret skatītajiem un ielej sev konjaku. Šis pagalms. Vē! Fui! Grib nospļauties.

Zīle iznāk no istabas un, ieraudzījusi Kreicenbergu, grib doties atpakaļ; iesaucas izbrīnījusies. Oho!

Kreicenbergs ļoti laipni. Ā! Cienītā jaunkundze! Ļoti priecajos, ļoti priecajos ar jums satikties. Dziļi palokas. Man tas gods!

Zīle pasniedzama pirkstu galus, ar skolniecisku kniksi. Man tas gods! Labdien!

Kreicenbergs locidamies. Vaj es driktu lūgt, vaj es... cienīto jaunkundzi netrauceju?

Zīle ironiski. Vaj es, cienīts kungs, jums neesmu par piedauzišanos? Taisa kniksi.

Kreicenbergs. Nebūt ne, jaunkundze! Jums gan patīk jokoties?

Zīle. Ja tas dara cienītam kungam prieku, tad labprāt. Kā jums patīk! Nepatīkama pauze.

Kreicenbergs. Es jums lūdzu — piedošanu, ka iedrošinos jūs apmeklet jūsu mājās. Es esmu jūsu kaimiņš — Kreicenberga kungs.

Zīle. Tādi — smalki un augsti kungi mūs reti apmeklē. Mēs nedrīkstam tiem liegt neka. Lūdzu! Taisa kniksi.

Kreicenbergs. Jūs man glaimojat, jaunkundze. Jūs esat ļoti smalkjūtīga, kā es redzu.

Zīle. Kā man liekas, jūs esat ļoti daiļrunīgs, cienīts kungs!

Kreicenbergs priecīgi. Ak, cik jūs esat laipna, cienītā jaunkundz!

Zīle. Tā mani skolā mācīja. Pret laipniem un smalkiem kungiem vajaga būt laipnai. Ņemiet par labu!

Kreicenbergs. Vaj es drikstu lūgt jūs apsēsties, cienītā jaunkundze? Sniedz krēslu.

Zīle. O — ja! Es varu arī sēdet. Paldies. Taisa kniksi.

Kreicenbergs. Jums gan laikam garlaicīgi — šinī mājā. Es domāju, te nav neviena inteligenta cilvēka. Ar ko te lai satiekas?

Zīle ar smiekliem. Ak, cik garlaicīgi! Kas te par cilvēkiem!

Kreicenbergs priecīgi aizkustināts. Tie puīši ar savu lumašanos. Ak, vaj ziniet, es arī no gara laika mirstu nost. Jūs ziniet, manā muižā . . .

Zīle jautri. Ja, arī te. Un kas nu par cilvēkiem, bet arī kustoņa visada! Un putni! Cauru dienu tik zvirbuļi pa ābelem čirkst. Un tad, gaiši dzied un vistas, un te var redzēt pat — — ja es drikstetu tā teikt — pat cūkas ļoti bieži.

Kreicenbergs. Ak ja! Nelāga kustoņa!

Zīle nopietni. Neka! Citas no viņām ļoti pieklājīgas. Piemēram muižas cūkas.

Kreicenbergs smejas. Ha, ha, ha! Jums gan patīk jokoties, jaunkundze, par to kustoņu. Bet dzīve gan nepanesama! Likteņa ironija! Un jums te ja dzīvo. Man ļoti žēl, jaunkundze. Jums vajadzētu smalkakas dzīves.

Zīle ironiski. Kā tad, cienīts kungs! Te ir pavisam prasta dzīve. Un nekādas papriecašanās. Es no gara laika ķeru mušas no sienam cauru dienu. Ak, cik bēdīgi!

Kreicenbergs. Jūsu tēvs gan teica, ka jūs esot aizņēmti ar darbiem un saimniecību.

Zīle naivi, ar nolūku. Ak, Kreicenberga kungs, kas tie par darbiem. Vaj tad jums tādas lietas interesē. Pavisam prasti darbi. Man kauns teikt, ko es . . .

Kreicenbergs. Ach ja, ja, jaunkundze. Te visur uz laukiem ir govju smaka. Fui! Ak, kad jūs zinātu,

pilsētā kas par dzīvi. Un Rigā vēl! Smalki vien laudis. Bet jūs, jaunkundze, to gan pati zināsiet.

Zīle. Ja gan. Kad mani paps tur skoloja. Kas par smalkiem kungiem! Kamašas dzeltenas, cimdi glazē un cilindrs galvā. Un laipnīgi, Kreicenberga kungs, tāpat kā jūs. Ikkatrai damai uz ielas piedāvā roku un ņem līdzī un dikti laipnīgi runā. Ak, un damas! Švīk, švīk, — zīds vien čaukst, un tad sataisa tādu saldenu ģīmi un lūpas, tā, taisa grimasu, smaida, un ar visiem kungiem labprāt runā. Nu, ko jūs sakiēt, Kreicenberga kungs?

Kreicenbergs griež ūsas. Ach, cienītā jaunkundz, es redzu, ka jūs mīlat priecīgu dzīvi un ka jūs esiet smalki mācīta.

Zīle smejas. Cik jūs laipni esiet... Ko nu es protu, tāda prasta jaunkundze.

Kreicenbergs. Nebūt ne. Jūs esiet smalka un skaista jaunkundze. Ta ir likteņa ironija, ka jums te jadzīvo.

Zīle koķeti. Ak, kas man par godu! Nolaiž acis.

Kreicenbergs drošak. Mans nodoms, jaunkundze, redziet... kad es jūs apmekleju, es grībeju jūs uzlūgt uz smalkaku sabiedrību. Vaj jūs nebrauktu pie manis ciemā... Tepat, ziniet, Sušķu muižā.

Zīle sasīt rokas, koķeti. Patiesi? Ak, kas par godu! Nu, bet jūs man tikai glaimojat vien.

Kreicenbergs. Ne, es jūs lūdzu. Jūs esiet debešķīga jaunkundze. Man liekas, mums kā inteliģentiem cilvēkiem jaturas kopā un pa draugam. Vaj es drīkstu cerēt? Raujas tuvāk.

Zīle valšķīgi. Cik jūs esiet laipns kungs. Vaj es drīkstu ticēt?

Kreicenbergs. Mūžīgi jums būs man ticēt!

Zīle smieklus valdidama. Ak, cik es esmu laimīga! Kad nu kāds to redzētu!

Kreicenbergs ātri skatas pār pagalmu. Ne, ne, to

neviens nedrīkst redzet. Es jūs . . . es jūs ļoti, ļoti . . .
milu — Zīles jaunkundze!

Zīle. Oho! Skaļi un zobojoši smejas, ļoti priecīga.

Kreicenberg's. Jaunkundze, kāpēc jūs smejaties?
Es jūs ļoti, ļoti labprāt milu.

Zīle. Ak, piedodiet man! Es no tiem priekiem,
no tiem priekiem nevaru vairs saprast neka. Taisa
smalku kniksi. Lūdzu! Smejas šķelmīgi.

Kreicenberg's pavisam droši. Vaj es drikstu lūgt?

Zīle. Visu no vietas!

Kreicenberg's saķer aiz rokas. Vienu, vienu . . .
bučīņu . . . Jūsu zelta mutite . . .

Zīle smejas koķeti. Tikai vienu?!

Kreicenberg's, apmulsis. O! Mācas virsū.

Zīle skrien ap galdu; viens vienā pusē galdam, otrs otrā
Kreicenberg's Zīli nekādi nevar dabūt rokā. Ak! Kad nu
kāds redzetu! Smejas.

Kreicenberg's, iekarsis. Bet jaunkundze! Ach!
Ķer rokā, skriedams ap galdu. Es labprāt!

Zīle smiedamās. Tēt! Tēt!

Kreicenberg's. Tas neko nelīdz! Neko nelīdz!

Zīle. Tēt, tēt! Nāc nu šurp! Tēt!

Kreicenberg's gūstidams. Tas neko nelīdz! Tēvs
atļāva man! Iekarsdams aizver acis un izpleš rokas.

Zīle. Ai, ai, ai! Tai brīdī, kad Kreicenberg's to grib sa-
ķert, viņa pieliecās pie zemes un izmukdama ātri ieskrien pa
valejām durvim istabā, garām Ķēniņam, kurš nāk ārā.

Kreicenberg's aizvērtām acīm, saķer Ķēniņu un, stipri
apkampdams, sāk bučot. Mm . . . mh. Ā . . . mmh . . .
Zelta skuķis . . . Ak, cik es jūs m . . . m . . . mī—īl . . .

Ķēniņš pārsteigts. Nu, nu, nu, Kreicenberg'a kungs,
ir jau labi, ir labi!

Kreicenberg's palaiž viņu, atjēdzies. E! Skatas stīvi
uz Ķēniņu.

Ķēniņš. E! Nu?

Kreicenberg's. Ā!

Ķēniņš. Ā! Nu?

Kreicenbergš slauka muti. Ķēniņa kungs ... es ...
ē ...

Ķēniņš. Saprotu, saprotu! Tad tiktālu jau esiet? Es jau teicu, Kreicenbergā kungs, es jau teicu, ka viņa nāks. Nu, znota kungs! No sirds es priecajos. Lai iet vēl vienreiz mutes. Apkampj Kreicenbergu un grib bučot. Tā!

Kreicenbergš taisas vajā. Bet — Ķēniņa kungs! Es ... hm! Aizgriežas. Lai velns visu to aizrautu! Kas te notiek? Fui, likteņa ironija! Slauka muti un vīsta ūsas.

Ķēniņš. Nu nekas, nekas! Ka ne, ne! Prozīt. Lai izdodas. Apsēžaties, znota kungs, nosmeķesim! Grib ieliet. Tas ir labi, ka jūs paši izdarījaties. Man tas skuķis stūrgalvīgs. Prozīt! Dzeņ.

Kreicenbergš. Ehe ... Ķēniņa kungs, atļaujiet. Es gribu braukt ... Ir vēlu. Ak, es esmu aizkavejies! Izvelk pulksteni. Man jāsteidzas! Aizgriezdamies. Kad tik projam no šīs sasodītās vietas! Izmisumā. Putra bez gala! Dumi!

Ķēniņš pamatīgi. Kur jums jaskrien? Vaj muiža kur bēgs? Mums laika pietiek. Uz tiem priekiem piesēstiet. Pastumj sēdekli. Nu!

Kreicenbergš. Ne, ne, ne! Ak ne! Paldies, Ķēniņa kungs! Sev. Tas velns to lietu ņem nopietni! Fui — cūciba! Uzvelk mēteli. Ardievu! Ak, tas ir par vēlu! Man darišanas!

Ķēniņš. Nu, ka ne, ne! Brauciet! Bet vēl vienu vārdu. Man tur, znota kungs, pie Bencka spēlejoj palika tāds nieks parādā. Vaj jūs nevarēsiet? .. Saprotiet, tas uz nākošām dienām. Viņa tak būs tā kā tā jūs.

Kreicenbergš izvelk maku. Hm ... Ja — cik jums vajadzētu?

Ķēniņš. Kas tur nu nieks — piecdesmit rubļu.

Kreicenbergs dodams. Un jūs sakiēt, ka Zīles jaunkundze būs...

Ķēniņš. Protams. Mūžīgi mūžam jūsu!

Kreicenbergs. Aha! Nu kā tad. Sveiki, sveiki! Iet no balkona.

Ķēniņš. Zīle! Ehe! Zīle!

Kreicenbergs tecīņus pa kreisi. Liktena ironija! Bet tas skuķis ir mans! Lai tad vaj visi pasaules jūmti noplist! Aiziet.

Ķēniņš paceļ naudas papīru un apskata. Ehe! Rokā ir! Rītā Dievs dos laimi! Iebāž ķešā, nokrāukajas, nospļaujas pagalmā, nogludina bārdu un ieiet lēnam istabā.

Made pabāž galvu no klētiņas. Nu ir labi! Tā, tā. Nu es zinu visu! Ak tad šitie kungi pie Zīles. Iznāk ārā. Nu, bet pagaidiet, kundziņi. Es jums rādišu, es jums rādišu! Ieskrien žigli istabā pa kalpu durvim.

Teters iznāk no istabas; pagalma vidū ticis, izstaipas, izgrozās, nokrācas, nožāvajas un nospļaujas; taisa pīpi. Tāda talka ir ko vērts. Tad dabū i gaļu, i čarku. Ehe!

Lauska iznāk no istabas, izstaipas, nožāvajas un nospļaujas; taisa pīpi. Nu, Jān, ko tu domā?

Teters. Es domaju, ka rīt atkal mūsu kauliņus lauzīs. Jaiet kult. Tas Janka nedod miera jau no pusnaktim.

Lauska. Oi, oi, oi! Tie velna darbi! Ja, tā tas iet pasaulē!

Teters. Savu ādu esi pārdevis — strādā. Ar talkam ir labi. Es šodien drusku kaulus atpūtināju. Ej tik pa pulku un rīkojies — laiks paiet.

Lauska. Kā tu to vari? Es neka nevaru. Ja-strādā.

Teters. Ko tur. Taisnība ir, kā tai dziesmā. Papa, paga... Mēģina iesākt un nevar, velk dažādas skaņas. Aha! Dzied.

Kas tas par po - stu pa - sau - lē, kur man tik
grū - ti ja - strā - dā. Ši pa - saul' mo - ku vie -
ta, kaut Jods to pie - rau - tu pie mie - ta.

Lauska pienāk klāt, skatās uz Teteri un mēģina līdzī dziedāt.
Teters.

Vaj gailis traks jau palicis,
Nekad tas miera nedevis,
Bet zvīlē katru rītu
To grēka dziesmu it neglītu! — —

E, Lauska! Vaj zini ko, Martiņ, runasim prātīgi.
Kas ir!

Lauska. Nu, nu!

Teters. Es domāju no Jurgiem vairs te nepalik.

Lauska. Nu kur tad deresi?

Teters. Nekur nederešu.

Lauska. Nu kur tad tu paliksi?

Teters. Es iešu uz Pavaļas zemi!

Lauska. Uz Pavaļas zemi?

Teters. Ja. Tur ir pavisam cita dzīve. Te tev
ādu no kauliem plēš nost, bet kas tad tur? Vaj tur
jastrādā?

Lauska. Vaj tur nav jastrādā?

Teters. Ir gan jastrādā, bet tur pavisam citādi.
Katram puišam jastrādā tik sešas stundas pa dienu.
Un tad maksā vēl trīsreiz tik daudz kā te.

Lauska ieplētis muti. Vaj tu redzej'!

Teters. Ja! Tur ir tāda zeme. No rīta izgulies,

cik tik patīk. Brokastu pienes klāt, un čarku dzer, cik gribi. Un tad ar mašinam visu strādā. Sēd uz mašinas un brauc. Vot, kur ir dzīve, Martiņ! Drīzā laikā dabū mājas un paliec par lielkungu. Un tad vairs nemaz nava jastrādā. Tur kungi vien tik dzīvo un visi pa vaļai.

Lauska. Oi, oi, oi, oi! Ko tu domā! Bet kur ir ta Pavaļas zeme?

Teters. Tādu gabaliņu tūlit aiz Rigas. Es Rigā esmu bijis, tur jau var redzet, ka tālu nava vairs. Kungi vien.

Lauska. Bet kas tev teica par to zemi?

Teters. E, kas nu teica. Grāmatās ir ari aprakstīts. Es vēl nesen lasīju. Ja gribi, es dabūšu. Bet vaj nu tu kāds gājejs. Tev jau, kad tik putra un maize. Aizgriežas.

Lauska. Vaj zini ko, Jān, ņem mani ari līdzī.

Teters. Nevar. Nava brīv. Tev sieva, un tur sieviešus pavisam nepieņem.

Lauska. Vaj zini ko? Es atstāšu sievu tepat. Bet tu mani ņem līdzī.

Teters. Ta ir cita lieta. Un tad mēs nākošgad dzīvosim kā kungi.

Lauska nospļaujas un izklapē pīpi. Oi, oi, oi, lieta! Kā kungi! Tad nu gan ilgak vairs te nedzīvot. Par kō? Bet kā mēs tiksīm uz turieni? Vaj tu ceļu zini?

Teters. Līdz Rigai zinu, un tur vairs nava tālu. Un kad nezin — paprasi tik — tur katrs pateiks. Bet šovakar man tepat Pavaļas zeme. Es domaju vēl dabut kādu lāsiti... Nāc iekšā! Iet uz istabu.

Lauska paliek, domās nogrimis. Vot, kur zeme! Ehe! Made nāk no istabas. Ko tu te klekni, veci?

Lauska. Ehe, vaj tu zini ko?

Made. Nu, nu?

Lauska. Es vairs te nedzīvoju.

Made. Ko ta' nu? Vaj dulls esi palicis, dabujis kādu glāziti.

Lauska. Neesmu vis dulls. Tu pati esi dulla. Bet es eju uz Pavaļas zemi! Ko tu nu zini!

Made. Ko tu muldi. Ehe! Kas ta par zemi?

Lauska. Gan es zinu. Kas tev par darišanu. Es vis neesmu nekāds vergs. Sešas stundas pa dienu! Ehe!

Made. Piedzēris i esi. Vaj iesi gulet, ko te murkšķi. Nu. Velk uz klētīņu. Ka nedabū...

Lauska. Gulet es iešu, bet tu vis neka nezini. Tas ir tikpat kā darīts. Tad tu redzēsi, kas par kungu es būšu. Bet meitieši tur iekšā netiek...

Made. Nu, nu! Pietiek jau; ej gulet! Iestumj to klētīņā.

Līze iznāk no istabas. Būs labi, būs! Nu es zinu, ka būs tā! Tavu laipnīgu! Tādu glāzi pienesa man pats, lai iedzerot uz tiem priekiem. Kas par priekiem? Ak tu, Janka! Nu, šis gan zina... Tikai kauns viņam vēl, — raujas. Paga, japarunā ar Madi, ta ir gudra. Iet uz klētīņas pusi. Made, Made! Vaj tu tur esi?

Made iznāk. Nu? Vaj mani sauci?

Līze. Panāc nu šurp, panāc, man tev kas jāsaka, bet klusīņam.

Made. Es jau zinu. Par to zirgu? Ja?

Līze. Kas par zirgu. Es neka nezinu.

Made. Ak tad par to muižas kungu... Es zinu jau. Pats jau apsolijs.

Līze. Neka. Es nesaprotu. Bet paklausies nu tu.

Made zīpkārīgi. Nu kād tad tas būs?

Līze. Redz, māsiņ Made, man... es gribeju tev runāt par Janku.

Made. Par Janku? Nu ko tad?

Līze. Redzi, mēs... bet tu nevienam, nevienam ni vārda!.. Nu ja jau, ja, — es jau zinu! Redz', mēs ar Janku stipri milamies... tas ir, es gribeju

teikt, viņš mani stipri grib. Bet nu jauns zēns un tāds kaunīgs. Un bēg vien no manis — ne tuvumā nevar! Un tad, vaj zini, vaj tu nevarētu viņam tā drusku pačukstet, lai viņš droši tik...

Made. Nu, nu, nu! Zinu, zinu! Ak mīļā! Es to varu, par ko tu ne! Mani nemācīs neviens. Vaj nu neesmu tādas lietas darijusi! Kad tik man kas atlec; es jau tevis dēļ vaj ugunī.

Līze. Ko nu par to. Vaj tad es liegšu. Man ir tāds liels, raibs lakats, no smalkas vilnas. To es tev droši... Bez runas, kad tik tu izdarīsi. Saki tu viņam, ka man ir divi simti skaidrā naudā. Un visa, ka tik vajaga.

Made. Ak ja, ja. Rītā pat es tev to izdarīšu. Tad lai viņš no raga būtu, es tev viņu saliekšu. Tad tik mani neaizmirsti.

Līze. Ko nu par to. Es tev varu skaidrā naudā ar'. Lai tik viņš nebīstas neka. Saki, ka Teters arī mani labprāt ņemtu, bet es ni, ni — negribu!.. Nu, izdari tik.

Made. Kad es tev saku! Tu tik paliec mierā.

Līze. Nu ir labi, nu es iešu atkal iekšā. Viņš jau mani gaida... Ieiet istabā.

Made. Tā, tā gan. Es jūs visus izmācišu. Kad tik man atlec kas. Vaj mana darišana, kad tik man kas tiek. Tagad tik jaapdomā līdz rītam. Ieiet klētiņā un aizver durvis no iekšpuses. Klusums laukā; no istabas dzirdama dziedāšana un troksnis; armoņikas spēlē pa vidam.

Zīle iznāk uz balkona. Tavus smalkus kungus! Jo dienas, jo trakak, un nekur glābiņa vairs. Un viss iet uz postu, tik uz postu vien. Nosēžas uz sola, atspiež galvu uz rokas. Ai, ai, ai — kas te galu galā iznāks! Domā.

Janka nāk no kalpu istabas, grib iet klētī. Priecīgi velk meldiju.

Zīle sauc priecīga. Janka, Janka, nāc nu šurp!

Janka tecīņus. Zīle, Zīle! Te, jaunkundz, es esmu jau klāt. Nu? priecīgs. Ko saimniece teiks?

Zīle priecīgi. Bij gaŗa diena? Bij grūta diena?

Janka. Zīle! Man ne!

Zīle. Kā ne? Tu tak strādāji?

Janka. Ak ko nu! Mums ir saderets tā.

Zīle. Visiem tā derets, bet neviens nedara.

Janka. Kad Zīle man liek, es strādāju arī pa nakti! Mums tā ir noderets. Vaj ne?

Zīle krata ar pirkstu un smejas. Janka, Janka! Nu tu esi gan zvērens. Vaj tu zini ko? Bēdīgi. Es labak gribetu būt tavā vietā.

Janka. Nu? Kā tad tā. Vaj tad tev tā patiktu, par kalpa puiku?

Zīle. Ja, tu esi laimīgs zēns! Bet es... Ak Janka, kad tu tik apdomatu! Nokaŗ galvu.

Janka nosēzdamies viņai pretim uz sola. Nu, nu, Zīle! Kas tad nu? Tu esi bēdīga!

Zīle. Ja, kas ta par dzīvi. Vaj tu neredzi?

Janka. Nu ja. Tas vecis plenderē, dzeŗ... Ak nu, kas tad par to! Lai viņš dzīvo. Gan mēs izdarīsim visu kā vajaga. Lauki būs apkopti un dzīvosim tālak.

Zīle. Ja, kad tu tā runā, tad gan. Bet man tas ir apnicis. Man liekas, visiem, visiem ir labaki kā man. Kas es esmu te?

Janka. Nu, Miglanu saimniece. Ko, vaj ne? Visi tak tevi apskauŗ. Paklausies tik. Un nu tik nelaimīga, ka kalpa vietā mainītos. Tad es esmu ar mieru, Zīle. Mainīsimies ar, ja tev skaudība. Tas būtu jauki... ha, ha, ha, ha... Zīle ietu rudzu pļaut un kult, un Janka par saimnieku!

Zīle. Nejokojies, Janka! Ja, es tevi apskauŗu un visus darba ļaudis. Kas tevi tur? Tu ej uz lauku un strādā, tu dziedī dziesmu; vakarā esi piekūsis, bet priecīgs. Un ja tev nepatīk — tu aizej — tu esi kā putns gaisā. Bet ko tad es...

Janka. Vaj tad tu neesi brīva?

Zīle. Ne, nekad! Neesmu brīva bijusi un nevaru būt. Es esmu Miglanu ķēniņa meita, — ja, visi smiedamies mani sauc par princesi, ja, apskauž, tu saki. Vaj tu zini ari, ko viņi apskauž? Ak, es nožēlojamā! Aizsedz acis ar rokam. Vai dienīņ!

Janka līdzietīgi; mierinadams. Bet Zīle, Zīle, kas tad nu? E, blēņas!

Zīle savaldas. Ja, ja, Janka! Vaj es kad brīva esmu bijusi? Jau mazu meiteni mani piespieda pie visa, kas tēvam patik... bārene es esmu, kā zini. Es nekad nevareju tā darīt kā gribu. Tēvs gribeja ar mani lepoties un aizveda uz pilsētu, tur pie tiem vācu ākstiēm. Divus gadus man vajadzeja dzīvot kā ledus pagrabā un taisīt saltus, pieklājīgus knikšus. Es biju kā mašina... Bet kas tad to zina. To tik saka: es esot audzināta pie muižniekiem. Vaj es toreiz ko sapratu?..

Janka. Ja, bet nu tas ir garām. Nu tu esi liela!

Zīle. Ja, nu liela! Un ko tad es tagad varu? Man te ir jadzīvo un Jaredz, ka mājas iet postā. Viss tiek noplicināts un nodzerts, un kam par visu to ir bēda. Es strādāju un skrienu dienu un nakti — nekāda labuma nava... Ko es varu glābt? Nepietiek ar naudu vien — jau lauki tiek atdoti žīdam par procentiem. Ta ir ta dzīve...

Janka jautri. Tu būsi drīz pavisam liela. Tad varesi rīkoties kā patik. Tik pāris gadu vēl, liekas.

Zīle. Ak Janka, ko es tur daudz varu cerēt. Vaj tad man ir brīv ko pašai gribēt. Vaj es kas esmu? Paskaties, šie precinieki nāk kā siseņi: resni un zemi, sirmi un jauni, un kas man ko prasa! Viņi nāk mani pirkt un aplūko kā zirgu, un kā zirgu mani tēvs grib pārdot. Kas sola vairak! Riebums uznāk dien' no dienas ar šiem kupčiem... Un neviena, neviena nav, kas mani aizstāvetu... Ak, ak!.. Sak klusi raudat.

Janka glauda viņai galvu. Nu Zīle, Zīle! Nu nieki! Pasmējies! Blēņas!

Zīle. Un tad kāds ņems mani un aizvedīs, vaj atnāks te valdit... Un atkal es būšu vergs, kas katru putnu apskauž gaisā un katru kalpa zēnu uz lauka. Visur būs riebums un purvs un migla. Ja, ne par velti es esmu Miglanos. Migla, Janka!.. Raud. Te nu tu redzi to laimīgo Miglanu ķēniņa meitu. Tādas ir manas dienas...

Janka mierinādams. Nu, nu, Zīle, nu diezgan!.. Jautri. Vaj zini ko, Zīle, vaj tad tu arī nevarētu tāpat kā es... Iet uz lauku un strādat. Lai te nāk tie kupči. Ko domā?

Zīle slauka acis, pasmaida. Ko tu teici, Janka? Ja, ja, tas būtu jauki, bet te mana dzimtene... tie lauki; man viņi jaglābj, tur visa mana nākamā dzīve.

Janka priecīgi. Nu labi. Vaj zini, es tev labprāt palīdzētu, tā ka te viss ir skaisti un labi. Vaj mēs nevarētu reiz taisīt tam rēķinam beigas! Tā ka neviens te nenāk vairs, un ka tu tiec par valdnieci. Ko?

Zīle. Tu esi labs, Janka. Vajaga kaut ko darīt.

Janka. Nu redzi, Zīle, ta ir pavisam cita runa. Kad mēs varetu tā izdomāt, izdancināt visus uz karstiem ķieģeļiem kā vāciešus. Iztīrit mājas. A! Tad būtu dzīve!

Zīle. Ja, ja, ja, Janka! Tu mani aizžēlo. Tu palīdzi — kas tas mums — ko izdomāt. Vaj zini, es senak, kad meitene biju, visadus stiķus izdomāju. Un te vajaga tā izdarīt, ka visi mutes iepļēš tik. Apseglot vajaga tos garaušus...

Janka sajūsmā. Ta ir dzīve! Es ar' bez tādām lietām nevaru dzīvot... Vaj zini, Zīle, papriekš to Bencku no kakla nost, un tad tos preciniekus, un tad tu pa Miglaniem varesi dzīvot kā Ķēniņa meitai pienākas.

Zīle krata ar pirkstu. Nu, nu, tu vanags. Tev jau ta mute, ka vaj!

Janka. Bet tad dūšīgi. Un tūlit. Un par darbiem tu nebēdā. Es izdarišu uz lauka, kas vajadzīgs. Es tos talciniekus dabušu.

Zīle. Tu esi puika! Tu esi ko vērts. Ja tu to izdari, tad es tev... vaj zini... nu! Sāk jaukt matus Jankam un grūstīt to. Tu... tu... tu... Janka!

Janka turas pretim. Ko tad tu man? Nu! Kutina Zīli.

Zīle smejas. Janka, Janka! Janka! Nekutini, es kliegšu! Ei! Nu nekutini. Janka atlaižas. Vaj dzirdi, kā talcinieki dzīvo! No kalpu istabas troksnis un armopiku spēlešana. Vaj zini ko: iesim mēs arī. Izdancosim!

Janka. Iesim, izdancosim!

Zīle līgsmi. Man patīk pie darbiniekiem lielajā istabā. Priecīgi cilvēki. Nāc! Nu drīz! Noskrien no balkona pagalmā.

Janka paķer Zīli pie rokas. Bet tad tu esi dūšīga! Rītā mēs iesāksim to vētišanu!

Zīle. Ja, ja, ja! Panāc nu! Abi skrien uz kalpu istabu. Pie durvīm Janka palaiž Zīli vaļā, viņa ieiet pa priekšu, Janka pakal. Istabā dzird priecīgi iegavilejamies. Sāk spēlēt un dancot; var dzirdēt takti, dobji ar kājam sitot.

Pagalmā krēsla. Mēness ir pakāpies pār istabas galu uz ābejdārza un sāk jau gaiši spīdēt. No saimnieku gala iznāk ķēniņš, pliku galvu, vestē tik, stipri iedzēries; nokāpj no balkona pagalmā un sāk dziedāt, ar rokam mēdadams: Ļe je je je Ta — ta — ta... Ļe je je. Ieklausas, ka istabā spēlē polku un sāk dancot pa pagalmu, lēni gāzeledamies un uzmanīgi likdamas kājas un mēdadams ar rokam. Vienmēr dūc kādu meldiju bez vārdiem.

No puīšu istabas pa logu spīd gaiša uguns. Iekšā danco un kliez.

Priekšskars.

Otrais cēliens.

(Dienu vēlāk.)

Krogā pie Benckas Zundēja, Leišmalē. Ne visai liela istaba priekš dzērajiem. No labās puses durvis uz bufetes istabu, kas atrodas lielajā zālē. Pretim, pa kreisi, durvis uz Benckas dzīvokli. Vidū dibenā liels logs ar saplaisājušām un netīrām rūtīm. Biezi mūri logā un durvīs, kā vecajos Kurzemes krogos. Logs atverams. Pie loga galds, ar vecu galddrānu apsegts, žīdu stilā. Ap galdu daži krēsli. Kreisajā stūrī, dibenā, vairakas tukšas silku mucas ar vajejiem virsiem. Pa kreisi, priekšā, vecs sofas. Labajā stūrī, dibenā, vecs pieliekams skapis. Šur tur apgērba gabali. Pusdienas laiks.

Bencka nāk pa labi, no kroga istabas; aiz viņa Kēniņš un Kreicenbergs. Nākat iekšā. Viena feina zāle — priekš smalkiem kungiem. Te jūs varat dzīvot līdz rītam, ja jums patikšana. Sagrābj drēbju gabalus un met uz mucam un uz skapi.

Kēniņš stipri iedzēries. Bet tu mums, žīd, gādā ko smalku! Vaj ne, Kreicenberga kungs? Ar ko sirdi piesiet.

Kreicenbergs. Ja gan. He! Uz Bencku. Atnesiet mums pudeli laba konjaka. Varsteit?

Bencka. Javol, Herr Kreicenberg! Ui! Par ko es krietniem kundem nedošu labu konjaku! Lūdzu, piesēstiet.

Kreicenbergs grib sēdet pie galda; saraujas. Bencka! Atkal tas pats. Ak! Fui! Nogriežas.

Bencka pienāk pie galda. Nekas, Kreicenberga kungs! Te ir bijuse viena vista. Tas nekas. Saņem piedurknī un slauka ar to galdu. Pie mums nava tā kā pie leišu žīdiem, — tīribai vajaga būt! Tā! Is fertig! Lūdzu! piesēstiet! Kungiem vajaga konjaku? Ui, kas man par smalku konjaku. No pašas Afrikas. Un vēl ko? Vairak nekas!?

Kēniņš. Šnabi atnes! Riktīgu baltu šnabi. Man ir slikta dūša šorit. Varstaitis?

Bencka. Ui! Šnabi! Par ko es nedošu labam kundem šnabi? Kādu jums vajaga? Ar pipariem?

Labi. Pēc diviem elpas vilcieniem es būšu klāt.
Aiziet pa labi.

Kreicenbergs. Un ko jūsu meita vakar teica?
Vaj viņa stipri grib?

Ķēniņš. Ak, ko viņa var teikt, kad es ko saku.
Bet tagad mēs uz trumpam pakausim... Un viņa
būs jūsu. Izvelk kārtis. Sit, kamēr pimbeņi danco!
Nu Kreicenberga kungs. Noliek kārtis viņam priekšā.

Kreicenbergs. Ķēniņa kungs! Mums vajaga pre-
tinieku. Mēs nevaram viens otru nospēlet.

Ķēniņš. Tūlit būs Ticans un Lūļa klāt. Gaišums
ar savu mēnesi būs tūlit klāt. Ehe! Bencka! Bencka!

Bencka nāk ar pudelem. Redziet, kā es steidzos!
Ko kungiem vēl vajaga! Noliek pudeles uz galda un meklē
pa skapi glāzes. Visu, ko tik vajaga. Vaj Benckam ka
trūkst? Vaj jūs nespēlesiet drusku trumpf! — cienītie
kungi! Kapēc ne, ta ir jauka spēle! Tas ir labs laika
kaveklis, kad jūs sēdiat un iedzeriet.

Ķēniņš. Tu, klausies, Bencka. Kad tur ienāk
mūsu draugi, ielaid viņus te.

Bencka. Tūlit, tūlit, mani kungi. Uz Kreicenbergu.
Barona kungs, vaj jums nevajaga cigarus? Man ir
smalki cigari. Oi, smalki!

Kreicenbergs uzgriež ūsas. Nu — ja! Atnes mums
cigarus.

Bencka. Ui, barona kungs! Es atlēkšu ar ciga-
riem kā viena blusa! Iekš minutes! Prom.

Ķēniņš ielej. Nu, prozīt! Iedzer, Ķēniņ. Un to es
jums saku, Kreicenberga kungs, mana meita ir jūsu.
Tur nevienam ne vārda nava ko runāt. Pieraujas tuvāk.
Bet uz tiem priekiem, znōta kungs, jūs man varetu
aizdot pa druskai. A?

Kreicenbergs pieceļas. Hm! hm! Pie sevis. Likteņa
ironija! Uz ķēniņu. Un tās mājas? Jūsu meita tak tās
mājas dabūs pūrā?

Ķēniņš. Kā tad! Ar visām mājām, protams. Jūs
viņu dabusiet ar visām mājām. Prozīt! Bet uz tām

mājam jūs man gan varetu drusku aizdot. Tādas mājas.

Kreicenbergš. Un kad es jūs meitu dabušu? Ķēniņš uzsit uz pleca viņam ar roku. Kreicenbergš kungs, ja es varu dabūt, tad atbrauciet rīt uz precībam. Lai iet lillā, es jums saku!

Kreicenbergš. Ak ja, ja! Kad jūs to sakiet, tad ir labi. Es labprāt! Izvelk maku. Cik jums būs vajadzīgs?

Ķēniņš. Simts rubuļu, znōta kungs! Pilnu simtu, — tas ir tā, priekš pagīram. Paņem naudu. Rīt mēs dzersim precības. Prozit! Ē! Dzied uz meldīpu: Pēc daiļas ciema meitiņas.

Ak, kaut jel šinī zemitē
Būt brandvīn' ezeriņš,
Tad es būt mazais asarīts,
Kas sveiks tur peldetu.

Bet kas gan tādi ezeri?
Tie skauģi krodznieki:
Bez naudas nedod lāsiti,
Kaut ar' tu nosprāgtu.

Tīcans, Gaišums un Lūļa ienāk pa labi un piedzied kori:

Bez naudas nedod lāsiti
Kaut ar' tu nosprāgtu . . .

Ķēniņš priecīgi gavīledams. Urrā! Jūs, brāļi, cūku znōti! Iemetam uz priecīgu sasadzeršanos. Apsveicināšanās un sarunas. Visi sēstas ap galdu. Gaišums, plīku galvīvirsu, pazems, rauga vienmēr ar roku savu plīkumu uz galvas. Lūļa nošļucis, sarkanu degunu, resns. Visi pēc kārtas uz Tīcanu: Dzer, pērminder . . .

Tīcans. Mana amata dēļ — ni, ni! Bet, draugi, ja neviens nezina, ka kopā, tad es varu. Dzer.

Ķēniņš uz Gaišumu. Dzer, ko tu tur meklē pa galvas virsu. Tev laikam sieva ar karstu putru tur noplucināja, ka plīks? A? Smieklī.

Ļūļa. Na, nava laika ko tēret. Uzcirtisim pāris partijas. Naudu uz galda!

Gaišums. Ek! Būtu agrak atbraukuši, bet vaj ziniēt, šorīt pie Sventuku kroga atkal kādam zirgs nozagts.

Ļūļa. Viens atbraucis uz šito pusi. Nu Benckam būs atkal.

Kreicenbergs nokāsejas. Ē draugi, kas ta par veltīgu plāpašanu. Ķēniņa kungs, izdaliēt! Liek naudu uz galdu.

Gaišums. Uz desmitniekiem vaj uz piecniekiem?

Ķēniņš kliedz. Uz desmitniekiem, šodien man ir nauda! Liek naudu uz galdu. Ehe!

Ļūļa klusu Gaišumam. Kam vilna ir, to vajaga cirpt. Laupijums uz pusem. Uz Tīcanu. Pērminder, sēsties rindā!

Tīcans čāpstina lūpas. Amats neatļauj, brāji! Bet kad nu neviens neka neteiktu, tad es ari! Nu, Ķēniņ, izdali! Liek naudu uz galdu.

Bencka nes pudeles un cigarus. Ai, oi, ui, kādi smalki kungi! Ai, kāda nauda! Jūs variet spēlet divi naktis un septiņas dienas. Benckam nava žēl. Liek uz galdu un aiziet.

Ķēniņš izdala. Kreicenbergam pirmā roka! Nu, brāji, cūku znoti! Iet vaļā!

Ļūļa. Kausim to kā utis! Maīna kārtis slepeni ar Gaišumu. Spēlē.

Tīcans. Es esmu pavisam tukšā! Vai, vai, vai!

Gaišums sizdams. Nauda nāk pie sava kunga!

Ķēniņš nomēt kārtis. Miglanu ķēniņš paspēlē. Vaj es nevaru paspēlet! Vaj man nava naudas?! Izdaliēt, Kreicenberga kungs! Gaišums savelk sev visu naudu.

Kreicenbergs. Likteņa ironija! Dosim tālak. Izdala.

Tīcans saņemdams. Erceņģēli lai priecajas!

Ļūļa. Kalpiņi lai nebēdā! Būs vilciens!

Ķēniņš nomēt kārtis. Lai iet! Vaj es nevaru pa-

spēlet! Vaj Miglani nevar nest! Ehe, iedzersim!
Ielej. Tīcans saņem naudu.

Gaišums. Izdali, pērminder, pasaules kalps!
Samaina kārtis ar Lūļu. Kas pazīst šito? A?

Ķēniņš sit nebēdīgi. Ubagi! Nemiet. Man nauda
vēl ir!

Kreicenbergs nomet kārtis. Ek, man šodien nava
laimes!

Lūļa. Kas māc, tam nāk! Savelk naudu.

Ķēniņš. Es teicu, Kreicenberga kungs: mīlestībā
jums būs laime! Ritā jums būs vislabākais vinnests.

Gaišums. Es izdališu, kungi un ķēniņi! Prozit!

Lūļa saņemdamas savas kārtis. Trumpojiet, kas var!
Prozit!

Ķēniņš. Es spēleju līdzī. Lai iet!

Tīcans. Dieva sodība nevienam neiet gaņam!
Visi sit karsti ar dūrem.

Lūļa. Urrā! Lai dzīvo Ķēniņš, ka mēs varam
pelnit! Savelk naudu. Miglani vēl nava noplīsuši.

Kreicenbergs. Likteņa ironija, mani kungi. Es
palieku arī tukšā. Lai iet tālak. Spēle iet karsti tālak;
dzird tikai izsauceņus: Gāz! Paņem! Pamāci! Velc, madam!
Ķēniņš pāzaudē reizes desmit.

Ķēniņš piecēlies velc Tīcanu aiz svārkiem. Tīcan, nāc
šurp! Nāc šurp, kad es tev saku!

Tīcans atmet ar roku. Laid mani, nabaga kalpu,
mierā! Grib spēlet.

Ķēniņš. Tīcan, nāc šurp! Viņa man lika pateikt.

Tīcans skatas un čāpstina. Oho! Ja, ja, ja! Aiziet
abi uz zofaju. Citi paliek spēlejo.

Ķēniņš stingri. Dod tu man, Tīcan, naudu! Man
vajaga atpelnit. Vaj tu saproti, putna dvēsele!

Tīcans klausina un zvērīna. Vaj Zīle būs! Vaj būs?

Ķēniņš. Viņa jau ir tava, kad tik es gribu! Nu!

Tīcans čāpstina. Bet nu tūlit! Ko! Vaj tūlit?

Ķēniņš. Nem viņu vaj šodien, tik dod man
naudu! Es tev viņu atvēlu!

Tīcans. Trīsdesmit rubļi — visa mana peļņa.
Nem! Dod.

Ķēniņš paņēn naudu un iet pie galda. Sītiēt, lai dimd!
Ķēniņam ir vēl nauda! Prozit!

Gaišums neticīgi. Liec galdā!

Ķēniņš liek uz galdu. Nēn, ucepurks! Spēlē!

Tīcans čāpstīnadams ņem savu cepuri. Amatsman
aizliedz! Spēlejiēt veseli, brāļi! Pie sevis. Zīle, Zīle,
Zīle! Mmm... Čāpstīna ar lūpam. Tulit — šodien, tūlit
būs rokā? Tecīņus izskrien pa labi.

Ļūļa izdalīdams. Ķēniņam ir nauda! Lai Dievs dod
viņam pelnit! Prozit!

Kreicenbergs saņēmdams naudu. Nu man vairs
nava laimes mīlestībā! Ak špāse!

Ķēniņš sviež naudu uz galdu. Es varu paspēlet! Man
ir nauda!

Gaišums izdala. Lai dzīvo Miglanu ķēniņš un
viņa meita!

Ļūļa sīt. Tam ubagam ari kādreiz laime. Sarauš
naudu.

Ķēniņš iekarsīs. Bada muižnieki! Naudu galdā! Es
izdališu! Viņš uzgulstas uz galda un sīt spēledams ar dūri,
ka dimd vien. Viņš paspēlē.

Gaišums rauga sev galvvīrsu. Ak tavu karstu putru!
Ķēniņam nava vairs naudas! Visi smejas.

Kreicenbergs. Ak likteņa ironija! Jums būs laime
mīlestībā. Smieklī.

Ķēniņš dusmās. Miglani! Lai iet Miglani! Ehe, es
lieku mājas!

Ļūļa mierīgi. Ķēniņš mājas ir desmitreiz paspē-
lejis; es neņēmu mājas!

Kreicenbergs metas starpā. Ne, ne, Ķēniņa kungs!
To jūs nedrīkstīēt! Tās mājas ar to meitas jaun-
kundzi ir kopā!

Ķēniņš kliedz. Es lieku vekseļus! Sītiēt!

Gaišums. Netiek samaksati! Ak tavu karstu
putru. Es vekseļus neņēmu.

Ļūļa smejas. Liec zābakus, Ķēniņ. Es esmu ar mieru!

Gaišums. Oho! Lai iet šodien par prieku!

Kreicenbergs. Ak špāse, Ķēniņš liek zābakus! Ne, ne!

Ķēniņš. Jūs mani gribiet izmulķot? Vaj es nevaru likt zābakus? Te būs! Norauj zābakus un sviež uz galdu. Izdalīt!

Gaišums izdala. Kas par smalku mantu! Ķēniņa zābaki!

Kreicenbergs. Likteņa ironija! Es viņus neņemu! Ne! Ne!

Ļūļa spēlē. Trumpi!

Ķēniņš sit. Ir gan!

Gaišums nosit. Mani zābaki! He, he, he, he! Benckam būs pašā laikā! Nosviež no galda. Ķēniņš tiks svārkus!

Ķēniņš kliedz. Es jums rādišu, cik mani svārki maksā! Izdalīt! Nomet svārkus.

Ļūļa izdala. Izdalisim uz svārkiem!

Kreicenbergs. Tas ir smalki un jocīgi! Es piedalos!

Gaišums samaina ar Ļūju. Kam pieder svārki? A?

Ļūļa sit. Man pieder svārki! Ehe! Aizmet uz zābakiem.

Gaišums. Ko Ķēniņš tagad liks?

Kreicenbergs. Ne, ne! Ķēniņš nu ir plīks. Nu ir diezgan, un es samaksāju rēķinu!

Ķēniņš kliedz un sit ar dūri. Izdalīt! Bada kāši! Es spēleju tālak!

Gaišums viltīgi, ironiski. Ķēniņam vēl ir bikses! He, he, he, he . . . Visi smejas skaji locīdamies. Smalks gabals!

Kreicenbergs. Bet tas ir par daudz jocīgi! Ha, ha, ha!

Ļūļa prātīgi. Vaj Ķēniņa bikses velk desmitnieku?

Kreicenbergs. Ne, ne!

Gaišums uzkurinadams. Pēdigais gabals nes laimi, Ķēniņ!

Ķēniņš saslienās. Kas man var aizliegt un kas man var pavēlet? Vaj es nevaru likt bikses? Jūs liksiet savas ari. Izdalīt!

Gaišums lēnam. Papriekš to mantu uz galda! Eho! Kas viņu lai galvo!

Ļūļa. Ja, ja! Uzlikt! Ķēniņš paliek kā nezinašanā. Visi nogaidoši; ar smiekliem. Mums vajaga uz galda!

Kreicenbergs. Ne, tas ir par daudz jocīgi! To es neticu!

Ķēniņš. Pagaidiet, badmiras! Kas man to var liegt! A! Vaj manas bikses nepieder man. Kas to netic! A?! Raugas visapkārt, tad pieskrien pie mucam un veļ vienu pie galda. Ko es gribu, to es paspēju! Jūs mani, mani mācīsiet? Kankari! Iekāpj mucā, kuŗa sniedzas līdz krūtīm, nomet nemanot virsbikses un uzsviež uz galdu. Nu! Izdalīt!

Ļūļa. Izdali pats!

Ķēniņš pārlicies pār mucas malu. Es spēleju līdz! Lai visa pekle izkalst!

Kreicenbergs. Ak, es nevaru vairs! Aiz smiekliem nevar nosēdēt, pietrūkstas no galda un iet pa istabu, smiedamies un palēkdamies. Bikses!

Gaišums sit. Tās bikses ir manas! Urā!

Ļūļa. Nu Ķēniņam vairs nava bikšu!

Gaišums. Nu Ķēniņš ir tikpat plīks kā Miglanu jumti!

Ķēniņš trako no dusmam. Turi muti, tole! Tu pats esi plīks!

Kreicenbergs palēkdamies no smiekliem. Ak, es nu nevaru vairs izturet! Ak, es nevaru vairs. Nu ir diezgan! Atdodiet viņam tās bikses, es samaksašu. Tas ir vērts!

Bencka ieskrien pa labi, aizelsies, bārdu plucinadams. Ierauga Ķēniņu mucā, izpleš rokas un iekliedzas. Oi, ui, vai,

vai, vai! Kas tie par jokiem! Ķēniņa kungs, ko ta spēse lai nozīmē!?

Gaišums lielīgi. Ķēniņš zvejo silķes pa Bencka mucam!

Bencka uztraucies. Oi mīlie kungi, lieciet tos jokus tagad pie malas, tādā svarīgā brīdī. Tagad nevar smieties, jo policija ir jau klāt. Oi, oi, oi! Staršins!

Kreicenbergs satrūcies. Un ko viņš grib?

Bencka nemierīgs, skraida. Viņš saka, ka pie manis krogā ir zagļi, zirgu zagļi. Ķēniņa kungs, ko jūs esiet izdarījuši? Oi, oi!

Visi izbrīnījušies. Nu, nu! Ķēniņš?

Ķēniņš blāuj. Ko tu tur muldi, nekristitā dvēsele!

Bencka. Vaj es muldu, es runāju taisnību. Tas zirgs, ko jūs piebraucāt, esot zagts. Tie cilvēki ir klāt un ta valdišana. Viņi ir redzejuši, ka viens to zirgu atbrauc šurp. Ko es tagad darišu? Viņi saka, ka es pieturot zagļus. Oi, oi!

Gaišums un Ļūļa sarunajas un rausta plecus.

Ķēniņš. Bencka, es tev bārdu izraušu, ja tu vēl vienu vārdu teiksi. Ķēniņš ies zirgus zagt! A?

Bencka. Vaj es to saku. Bet tas zirgs ir te, ar kuŗu jūs atbraucāt, un tas ir viņu. Viņi grib dabūt to zagli, kas brauca no Sventuku kroga.

Kreicenbergs. Ķēniņa kungs, vaj jūs nebūsiat pārskatījušies pie Sventuku kroga?

Gaišums uzlec. Viņš ir bijis piedzēris! Ehe, nu ir šlikti! Visi iekliedzas kā sapratuši.

Bencka skraida. Oi, oi, oi! Ķēniņa kungs, jūs mani gribiet izpostīt. Jūs mani gāziet postā un nelaimē. Bencka ir visur vainīgs par viņa labo sirdi! Oi, oi, oi! Ta valdišana tūlīt jūs saņems, viņa būs tūlīt iekšā!

Kreicenbergs, Gaišums un Ļūļa satrūkstas. Ko, tūlīt nāks iekšā! Te arī!

Kreicenbergs izbijies. Un es arī te! Likteņa ironija! Meklē, kur paslēpties.

Gaišums skriedams. Es te nepalieku; es neesmu zadzis!

Ļūļa. Nolādeta būšana! Skrien viens par otru apkārt. Bencka bārdū plucinadams. Oi mīļie kungi! Oi mīļie saimnieki. Jums būs skriet projām. Es teikšu, ka te pie manis nava neviena cilvēka; es neka nezinu. Glābjaties, tas staršins būs tūlit iekšā, — viņi meklē visu krogu cauri, ka ne vistai ceļa negriež. Oi, oi, oi! Glābjaties! Ķēniņa kungs! Kreicenberga kungs!

Kreicenbergs grib skriet pa labi. Likteņa ironija! Fui!

Bencka saķer viņu aiz svārkciem. Oi barona kungs, tur ne! Tur ne. Tur viņi nāk!

Gaišums mēģina palīst zem divana. Nosītams pagans! Neliēn! Ē!

Bencka ātri. Skrieniet manā istabā un aiztaisiet durvis! Es teikšu, ka pie manis neviena cilvēka nava! Oi, oi, oi! Steidzaties!

Kreicenbergs izskrien pa kreisi un aiztaisa durvis.

Gaišums un Ļūļa arī turpat un aiztaisa durvis.

Bencka. Ķēniņa kungs, kas tas par jokiem... Vienā sekundē viņi būs te! Oi, oi, oi!

Ķēniņš izlec no mucas vestē un apakšbiksēs, basām kājām. Satani! Ko viņi grib?

Bencka iekliedzas nelabā balsī no bailem un saķer galvu. Oi vei, Mozus, Abrahams! Izskrien pa labi kā sadedzis.

Ķēniņš uzrauj svārkus; pie durvim klauvē. Viņš dodas pa labi un grib atvērt durvis; tās ir cieti. Viņš meklē, kur paslēpties, un, nevarēdams nekur glābties, ielec atpakaļ mucā un notupstas tā, ka nava nemaz redzams.

Stīpa ienāk ar amata nozīmi kaklā. Atgāzies, lielīgi. Kas te ir, lai nāk šurp, valdībai priekšā!

Bencka aiz viņa. Pie manis nava neviena cilvēka, augsta valdīšana! Pie manis nava neviena cilvēka, augsta valdīšana! Pie manis ir visur tīriba!

Divi puisi ar striķiem stāv pie durvim iekšpusē.

Stīpa apskatas visapkārt. Kas te par tīribu!? Hm... Ieranga zābakus. Kam tie zābaki te, ko? Uz puisiem. Jūs sargajiet durvis! Stingri vajaga ņemt!

Bencka paņem zābakus un laiž tos zem zofaja. Tas nekas! Tikai viens pāris zābaku; tas vēl nava nekāds zaglis...

Stīpa pieiet pie galda. Skaties, kur bikses! Kam tās bikses?

Bencka laiž bikses aiz skapja. Tas nekas. Tikai viens pāris bikšu!

Stīpa pie mucas. Kas ta par mucu te? Ko? Rauga ar roku.

Ķēniņš izlec no mucas un kliedz. Satani! Neliec rokas klāt! Dodas uz durvim. Puisi viņu aiztur. Ķēniņš skrien pie loga, atgrūž to vajā un izlec ārā; neviens neapķeras, ko darīt.

Stīpa atjēdzies no bailem. Nebēdz! Stāvi! Valdības vārdā! Pagaidi! Sit kājas.

Bencka. Oi, oi, oi! Kur viņš aizbēga? Kas tas bija?

Stīpa uz puisiem. Ķeriet to zagli! Es jums pavēlu! Pieskrien pie loga un kliedz. Pagaidi, kad es tev pavēlu. Kā tevi sauc! Pagaid! Viņš uzkāpj uz loga un izlaižas ārā, kliegdam un draudedams.

Bencka vaimanā. Oi, oi, oi! Kur viņš aizbēga! Pie manis nava neviena cilveka! Abi puisi stāv atplēstām mutēm.

Priekšskars.

Trešais cēliens.

Liela dzīvojamā istaba Miglanos. Viss liels un smags. Pa labi durvis no āra, pa kreisi — uz saimnieku istabu. Dibenā pa labi durvis uz kukņu, pa kreisi — uz meitu istabiņu. Vidū dibenā liela krāsns ar plītiņu iekšā. Pa kreisi — gulta ar baltu spilvenu un strīpotu, sarkanu deķi; priekšas stūrī skapis priekš drēbēm un ēdieniem. Priekšā, vairak pa labi, liels galds, abās pusēs tam soli un krāģiši, vaj paveci koka krēsli. Pie kukņas, labajā stūrī, plaukts ar bļodam un traukiem. Pie sienam šur tur darba rīki un apģērba gabali. — Tanī pašā dienā pāris stundas vēlāk.

Līze beidz slaucīt galdu.

Made ienāk no kukņas. A to neviens cilvēks i nezina, ko es zinu!

Līze ziņkārīgi. Nu ko tad tu zini? Pasak' man arī.

Made. Bet tu nevienam ni vārda, tad es tev klusītiņam pateikšu... Miglanos drīzā laikā būs precības un kāzas. Ja, ko tu nu saki?

Līze. Uja! Nu un kam tad?

Made. A to es tev neteikšu!

Līze padomā un paliek kaunīga. Ak tad tā! Tad tu ar viņu runāji? Patiesi! Un ko viņš teica? Klusam. Nu, ko viņš teica?

Made atminēdamās. Ak tā! Ja, ja, mīļā, — nu kā tad. Nu ko tad šis var teikt! Smaidīja vien jau.

Līze. Smaidīja. Patiesi?... Ak! Pilna prieka, sakārto matus. Un vaj viņš neka neprasīja?

Made. Ne! Kaunīgs pagalam, kā jauns puika. Bet es jau teicu. Man domāt, tev pašai vajaga drošaki... Bet to es tev saku: Miglanos drīzā laikā būs precības un kāzas, tad lai velns par mazu bērnu paliek... Raugas pa logu. Bet ekur nāk Janka, nu es iešu! Ieiet kukņā.

Janka ienāk no āra trallinādams. Uja, kā nu Līze visu uzkopusi. Tīri, kā kad vaj preciniekus gaidītu.

Līze nokaunejusies, pie sevis. Ak tu pagans! Bet nu

ir laiks! Uz Janku. Lai tik nāk vien, es jau varu sagaidīt. Tikai kaut kāds jau nu gan ne. Tad es, Janka, nemaz labak negribu.

Janka iedams pār istabu uz durvim pa kreisi. Ja, ja, ko tur var zinat. Tu jau esi dūšīga meita!

Līze. Ak nu, kas tad nu es. Šis pats jau ir dūšīgs.

Janka apstājas, ātri, jautājoši. Kas tad tāds?

Līze. Nu, tu pats Janka! Ak tad tu nu vienmēr man visu ko slēp. Janka atmet ar roku un ņem jau aiz klišķa. Kur tad tu iesi tagad, Janka? Pagaid'!

Janka. Iešu saimniecei darbu paprasīt... Saimnieka nav mājās. Nu, kas ir?

Līze viņam paķaļ. Panāc drusku šurp. Vaj zini, Made man nupat pateica, Miglanos drīz būšot precības.

Janka. Nu kam tad?

Līze. Ek nu, šis nezina! Tu vienmēr mani tā aizrunā. Es jau nu ar' zinu, neliedzies nu; parunasim labak divi vien, kur tad nu tev jasteidzas. Paņem viņu aiz rokas. Redz, Janka, man ir divi simti...

Janka atraudamies. Ko tu runā... divi simti! Kas? Gadu?

Līze. Nu nu, mēlnesis! Divi simti rubuļu man ir un, vaj zini, mēs dzīvosim kā lieli kungi. Uz pusgrauda gan abi divi... Es, vaj zini, tevi jau sen sen gribeju, bet tu tāds vien bailīgs! Vaj zini, atnāc šurp, nāc parunasimies! Velk viņu uz meitu istabiņu.

Janka bailēs. Vai, vai, vai! Un neviena cilveka tuvumā!

Līze. Neviena, neviena! Atnāc nu šurpak! Velk.

Janka turas pretim, izraujas. Līze, Līze, tu vēl no vakardienas čarkas esi apreibusī! Man paliek bailes no tevis.

Līze mīļi. Nebīsties neka, puisīt, es jau tevi sen sen gribu, bet nu man Made teica, ka tu ari. Ak, cik tu esi bailīgs! Nu neviens jau neredz! Iet virsū.

Janka atraujas. Vai, vai, vai! Es tūlit, Līz, laid mani tik drusciņ! Raujas uz āra durvju pusi. Nu ir slikti!

Līze pakaļ. Ne, ne! Pagaid'! Ko tu jokojies ar mani. Nāc šurp! Grib viņu saķert aiz rokas.

Janka laiž skriet ap galdu. Dieviņ mīlais, nāc par palīgu! Vai, vai, vai!

Līze pakaļ. Janka, Janka, nu nebēdz, mulķit, es jau neka! Janka tiek pie saimnieku durvim un ātri ieskrien saimnieku istabā. Līze paliek stāvēt. Nu pagaidi tu man! Šitā jau nebūs! Es tevi gan sadabušu, kundziņ! Papem lakatiņu no galda un iziet ārā pa labi.

Janka nāk ar Zīli no saimnieku gala smiedamies, roku rokā. Bet nu man ir puns pierē! Ranga. Un tev ari, Zīle! Tavu traku jakti!

Zīle smejas. Tad mēs būsīm rada. Kad galvas sasit kopā, tad tiek par radiem. Nu, bet kā iet šodien?

Janka. Viss ir kārtībā. Nupat gribeju iet aprunaties ar tevi. Un vecais, prom?

Zīle met ar galvu. Agri šorīt aizbrauca, uz Bencku laikam. Būs dabujis naudu... Un tad nāks atkal pilns mājās. Ak posts, posts!

Janka. Tu nesaki neka, Zīle, lai viņš plenderē. Mums tagad jādabū tie kundziņi rokā, tad jau tālak tas nāks pats par sevi.

Zīle. Tu esi dūšigs, Janka! Bet man vienmēr nelaba dūša. Tā skaties, iebrauks atkal kāds vecis un sāks laizīties apkārt. Nevar ne soļa paspēt: pakaļ vien nāk. Vī... Smird pēc pīpes, un naudu vien žvadzina pa kabatām kā pērminderi... Un vaj zini, tad es domāju tā: kad tāds vecis būtu — tu.

Janka laimīgs. Nu? Un tad?

Zīle. Tad tu man pakaļ vien staigatu, un tad es — neko — un tad tu vienmēr teiktu: mīļā jaun- kundze, — ak ne, tad tu vienmēr teiktu: Zīle... Zīle...

Janka. Un vaj tad tev patiktu?

Zīle. Tad neko! Man no tevis nava bailes, Janka.

Janka. Nu labi, nu tad es tev pakaļ vien stai-
gašu, un tad tie veči nemaz netiks klāt. Un tad,
vaj zini . . .

Zīle bēdīgi. Ak Janka, tas neko nelīdz. Te ir
posts visapkārt . . .

Janka. Un tad es iešu uz lauku un strādašu.
Visu tā, kā tu gribi. Katru gadu vienu jaunu būvi
celsim, — visu, kā tu gribi. Zeltam vajaga plūst!..
Jauni jumti būs visur; lauki kā jūra vilņos. Un
Zīle varēs iet un glaudīt vārpas ar roku.

Zīle smaididama. Ak Janka!

Janka. Ja, ja! Un tad Miglaniem būs saimniece
kā jauna saulīte. Uz lauku viņa ies pirmā, un pē-
dejā no lauka nāks mājā.

Zīle sasit rokas. Es iešu uz lauku!

Janka. Ja. Un Miglaniem tad — kurš ies garām,
tas apstāsies un brinisies: kas par laimes malu!
Tu redzesi tik. Un tad tu vareši sev kaldinat vizu-
lotu vainadziņu, kā dziesmā ir.

Zīle domā priecīgi. Klausies, Janka, — ko es lai
daru ar tiem preciniekiem?

Janka. Dari tā, ka viņi vairs nenāk!

Zīle. Nu labi, bet tu palīdzi.

Janka. Tik pasauc mani, ja tev ir vajadzīgs!

Zīle. Ak tu puika dūšīgais! Bet nu strādasim!

Janka ātri. Ja, nu strādasim! Es iešu dzīt puisus
kopā; jaiet būs uz lauku, rudzi jasaved.

Zīle. Un man jātaisa sviests! Ai, ai, drīzi, drīzi!
Steidzas uz kukņu.

Janka. Es palīdzēšu atnest! Zīle, pagaidi! Aiz-
steidzas priekšā; drīz nāk arī atpakaļ; Jankam ķērne rokā, Zīlei
liela karote un bļoda. Noliek visu uz galdu. Nu tā, tā. Nu
es eju!

Zīle. Pagaidi, Janka . . . Ehe! Še, aplaizi karoti!
Uzņem lielu pīku krējuma no ķērnas un dod Jankam.

Janka laiza. Mm... mm... diezgan, diezgan!

Zīle smiedamās. Vēl, vēl! Nu! Iet viņam virsū; Janka izskrien pa labi. Zīle paliek smiedamās, tad sāk taisīt sviestu un klusi dzied.

Tīcans paver saimnieku durvis un paskatas; tad ienāk lielajā istabā. Labdien!

Zīle ierauga to, pieceļas kājās un skatas kā uz brīnumiem. Abi viens otru kā sastinguši novēro. Tīcans, kaimiņš! Nu labdien!

Tīcans stāv un sāk čāpstinat ar muti. Zīle... jaunkundze! Neņemiet par ļaunu!

Zīle. Ak, ko tur par ļaunu! Tāds jauks ciemiņš. Lūdzu, nāciet tik dziļak. Kur tad iedami?

Tīcans nāk pie galda, noliek cepuri. Es, ē... Eju caur kungu istabu — neviena. Domaju — japaskatas te... Un riktīgi, jaunkundze mājās. Tavu laimi! Nu ko tad laba strādāji, puķit?

Zīle. Sviestu taisu. Ciemiņus vajadzēs pamieļot!

Tīcans. Nu, kā tad, puķit... Es ē, vaj zini, Zīle, atnācu pie tevis... Pieraujas klātak un apsēstas. Dod man savu rociņu pabučot... Sniedzās pēc rokas.

Zīle atrauj roku. Nav laika, jasteidzas! Kad tu man šķelmīgi palīdzetu, tad gan, varbūt!

Tīcans. Ak mīļā zelta meitiņ! Es tūlit. Un tad mēs izrunasimies no sirds un dvēseles. Taisas tuvāk. Ak mīlestības mokas! Zīlit, vaj zini, es esmu cietis, cietis, nu es vairs ilgāk nevaru ciest. Vaj tu zini ko, es tevi labprāt gribu precēt.

Zīle priecīgi. Ak ļautiņi! Klusak, Tīcanu tēv, ka neizdzird kāds! Ak tad tu mani precētu gan!

Tīcans. Ja, man ta pirmā sieva ir mirusi, un tādām pavecam vīram vienam grūti. Es gribu iedoties svētā laulībā. Un tad neviena man tā nepatīk kā tu. Redz, Zīlit, tev te ir jastrādā, bet man ir tādas domas, kad tu... Ja tu nāc pie manis, tad tev ne salmiņš nebūs jaceļ. Dzīvo par lielmāti! Tu tik ar atslēgam varesi žvadzināt, un pavēlet

meitam... Man, zini, naudas arī ir skaidri divi tūkstoši, es tev varu likt zīda kleitas pataisit. Kā lielmāte vari dzīvot. Tu tik mani apkop ar šitām mīļajām rociņām. Glauda pirkstus Zīlei. Mmm—m...

Zīle smejas gardi. Ak tavu jauku dzīvi! Kas tad man to dos, bārenei. Jūs tik jokus vien stāstat, Tīcanu tēv!

Tīcans glaudas klāt. Janudie, Zīle, kad es Dieva vārdu minu! Tu man patīc no visas sirds. Ko tādi jauni kungi zina? Tie tik ar muti to mīlestību, bet es no visas sirds. Es esmu piedzīvojis cilvēks, es daudz ko zinu. Es tev ierīkošu tādu gultu kā no pēļiem vien. Man ir pulka zosu un vienpadsmit mīksto spilvenu. Tu vareši gulet līdz pusdienai. Lūdzoši. Nu, vaj tu nākši? Nu, saki, lūdzama? Nu, Zīle! Čāpstina. Nu, Zīle!

Zīle šķelmīgi. Ko tad nu es! Tāds jauks cilvēks! Bet man jau nava vēl pilni gadi; nezin, ko tēvs teiks?

Tīcans pieglauzdamies. Zīlit, viņš no visas sirds! Viņš man šodien teica: ej un ņem viņu tūlit, ja gribi. Janudie! Cik mēs mīlīgi dzīvosim, Zīlit. Nu, saki nu — ja; saki nu! Čāpstina.

Zīle. Ak atļāva gan! Nu, ko tad es tur vairs. Tad jau jāiet vien būs. Bet apzvēri man, vaj tu mani klausīsi ar'?

Tīcans mīlīgi. Puķit, sirsniņ! Es uz ceļiem rāpošu, Zīlit!

Zīle. Labi! Nāc un palīdzi sviestu sataisit, tad runasim tālak. Tā, sēsties te un griez. Taisa viņu pie galda.

Tīcans griež ar kaņoti krējumu. Sitā es, puķit, līdz pastara dienai grieztu. Bet, Zīlit, dod nu man mutes. Vienu vienīgu reizi... Mm...m! Čāpstina ar lūpām un griež.

Zīle. Ne, ne, ne! Tagad nevar! Bet ja tu man to sviestu sagriezīsi, tad es tev... tad tu vareši bučot, cik patīk!

Tīcans lielā sajūsmā. Ak meitiņ, Zilit, puķit! . .
Čāpstina.

Zīle paskatas pa logu. Tīcan, Tīcan, bet ko nu darisim! Nāk! Ļaudis nāk! Kad nu viņi mūs divus vien te atrod, ko tad? Tad mans gods pagalam! Ai, ai, ai! Lauza rokas. Redz, ko tu nu esi izdarījis!

Tīcans pietrūcies. Un es esmu pērminderis! Ko nu lai dara!

Zīle ātri. Pagaidi, paliec mierā. Sēdi tu tā ar muguru uz istabu un nekusties! Nosēdina viņu. Tā! Tad viņi domās, ka meitiets. Paga, paga! Noņem laktiņu no pleciem un apsien Tīcanam ap galvu. Tā, tā. Nu griez tikai! Paga, paga! Pieskrien pie sienas, paķer sagšu un apsedz Tīcanam ap pleciem. Tā, nu ir labi, nu tu tik griez! Ja tu sagriezīsi to sviestu, tad varesi bučoties, cik patik.

Tīcans čāpstina ar muti un griež. Mm . . . Labi, labi . . .

Zīle. Tu nekusties tik un griez! Izskrien pa saimnieku durvim.

Tīcans paskatas atpakaļ, pieceļas. Ka tevi velns! Zīle, meitiņ! Ķīseliene nāk no āra; Tīcans ātri apsēžas ar muguru uz durvim un griež krējumu.

Ķīseliene nopūšas. Utu, tu, tu! Tavu palaidnieka zēnu! Noskrējos ar tām cūkam! Zilit, meitiņ, vaj launadzīņa nevajadzēs?

Tīcans nostāj griezt un klausas. Kas ta par velna māti?

Ķīseliene. Zilit, meit, ko tad vārisim? Ak, tad sviestiņu taisi? Nu, nu, nu, vajaga jau arī. Iet uz galdu.

Tīcans sāk griezt stipri ātri un noliec galvu kā slēpdamies.

Ķīseliene pienāk. Dod nu, es palīdzēšu! Zīle! Ieskatas Tīcanā un atlec gabalu nost. Tīcans, piecēlies, skatas uz viņu un čāpstina; abi brīdi kā sasaluši, tad Ķīseliene kliedz un krīt pie zemes. Vai Dieviņ, vai Dieviņ! Vai, vai, vai, glābiet!

Māde izskrien no kukņas, ierauga Tīcanu un sāk bjaut. Vai Dieviņ, vai, vai, vai! Glābiet!

Ticans nosviež sagšu zemē un laižas bēgt uz āru ar lakatiņu ap galvu. Vai, vai, vai! Kur nu mans amats! Durvis satiekas ar Janku, kuņš nāk ar gaļu pātagu steigšus vien. Viņš dodas atpakaļ un nozūd saimnieku istabā.

Janka pakaļ. Turiet to tēviņu, turiet! Es tavu muguru zilinašu! Ķeriet! Aizskrien.

Ķīseliene un Made vaimanā vienā gabalā. Ai ļautiņi, ļautiņi, glābiet! Antikrists, pats antikrists, nelabais! Vai, vai, vai!

Zīle nāk no āra, steigšus. Kas te par kliegšanu! Ko jūs brēciet! Valda smieklus. Kas to manu kreimu tā saķērnejis? Ak tu Dieviņ!

Ķīseliene pakrīt uz sola pie krāsns. Zīlit, meitiņ! Vai, vai! Nava spēka nemaz vairs! Ak tu Kungs un vāciets! Es ieeju no āra un skatos: sēd viens pie galda un griež sviestu. Es domāju... ka tu. Un ka pieeju... tā viens tēviņš slienās kājās un — — man virsū! Ak tavas bailes! Vaimanā.

Zīle. Tev virsū! Ak tu Dieviņ!

Made aizelsdamās. Es klausos, kas te kliedz pa istabu... Kā es no kukņas ieskrienu, tā šis man virsū! Un apģērbies par meitieti, — lakatiņš vis galvā. Vai, vai, ļautiņi, nu labi vairs nava!

Zīle. Un tad pie manas kreima ķērnes bij? Tad jau viņš laikam gribeja zagt.

Made. Zagt, zagt, ko tad gan citu. Jau bija tas pods rokās!

Zīle paņem sagšu. Un sagšu vis paņēmis. Zaglis gan, kas tad cits! Vajadzēja tik saturēt cieti!

Made. Antikrists, janudie antikrists! Kam tad viņš meitiešu drēbēs iet, kad riktīgs zaglis! A, mīļie?

Ķīseliene vaid. Vai, vai, kā nu spiež sirdi! Vai, kā rokas trīs un sirdi rausta! Vai, kā nelabi! Vaimanā un brauka sānus.

Zīle. E, skaties, kur cepure! Puisietis gan ir bijis. Ak tu briesmas, briesmas. Un man visu kreimu izēdis. Rīkojas ap bļodu.

Peterītis ieskrien no āra. Viens cilvēks aizskrēja pa lauku . . . briesmīgi ātri. Baltu lakatiņu ap galvu vis . . . Nāciet skatīties, nāciet! Man ir bailes!

Made. Peterit, puisit, neej ārā viens, neej! Tas nava labais. Ej kukņā, puisit! Peterītis ieiet. Vai, vai, vai!

Līze ieskrien no āra. Glābiet, glābiet, ļautiņi! Vai, vai, vai! Kā es nāku ar zāļu nastu gar stalla stūri, tā viens cilvēks man virsū. Tāds kā puisietis pats, bet lakatiņš ap galvu. Es no bailem pie zemes — šis man virsū . . . Vai, vai, vai!

Made. Zagļi, zagļi, miļie! Kur tie puisieši, ka nesasien tādu briesmoni!

Janka nāk no āra, rokā pātaga un lakatiņš. Nu, ko jūs te kļiedziet kā vārnas! Redz, še kur lakatiņu es atņēmu. Pats aizskrēja, ka nokūpeja vien. Tikai reizes trīs ar pātagu pasniedzu pa kājam!

Zīle. Dod šurp! Dod! Vai! Nudie, mans lakatiņš!

Janka. Nozadzis! Bet lai skrien. Es viņu pazinu, tas nekur neaizbēgs!

Meitīeši visi reizē. Kas tas bij? Tu pazīsti? Nu, nu?

Janka. Tīcans vecais. Pērminderis.

Made. Vaidie! Ļautiņi! Tīcans tas pērminderis.

Līze. Un lakatiņu nozadzis? Un sagšu?

Zīle. Ja, un man kreimu izēdis!

Janka. Ak ēdis ar' vēl ir?

Zīle. Prasiet Ķīselienei!

Ķīseliene. Kā es ienāku no āra, tā šis sēd pie galda un griež ar karoti. Izgērbies par meitieti. Ak Dieviņ, tās bailes, tās bailes! Visa mugura stīva!

Janka. Nu labi, labi! Jadod tūlīt valdībai ziņa, lai iet un saņem cieti. Jums visām būs jāiet par lieciniekiem.

Meitīeši. Ja, ja, kā tad. Mēs ejam gan!

Janka. Un nu — marš! — pie darba! Nava laika ko tēret! Atpakaļ jau nenāks vairs. Un kad nāks, tad te pātaga man ir klāt. Nu, ārā un pie darba!

Līze iziet ārā vaimanadama. Made uz kukņu. Ķīseliene paliek uz sola, brauka vēderu un vaid no izbailem.

Janka uz Zīli, priecīgs. Vaj tu redzeji! Viens jau ir prom. Tas vairs acu nerādīs! Tagad lai nāk tik vēl kāds! Plikšķina pātagu.

Zīle smejas. Bet to lakatiņu gandrīz man aiznesa... Paga, paga, — ko tur var zināt, iešu labāk pieslēgt savas durvis! Prom pa kreisi.

Janka uz Ķīselieni. Nu ko tad tu tāda skāba, māt, kā ķīselis? Vaj nevajadzēs drapju? Ko? Es pateikšu Madei, lai sagrūž piparus ar ziepēm... Smaididams. Negribi? Nu tad ņem tik dziesmu grāmatu un sāc lasīt to nodaļu par mēra laikiem! Varbūt pāries!

Ķīseliene niknumā. Tu pasaules bērns, vaj neklusesi! Ak Dieva zaimotajs! Es tev! Meklē, ar ko sist. Vai, vai, vai! Mana muguriņa... Atsēžas atpakaļ.

Janka. Es jau eju, jau eju. Dzīvo tik vesela! Prom pa āra durvim.

Peterītis iznāk no kukņas, apskatas un, neredzedams Ķīselieni, manas pie krējuma poda; ierauga Ķīselieni, kuņa iekāsejas. Fitu! Lietuvens! Nu tu dabuji gan mācību! Pe, pe, pe, pe! Mēda, izskrien ārā.

Ķēniņš pēc maza brītiņa nāk pa āra durvim. Pliku galvu; kājās tik zeķes un apakšbikses no linu audekla; kā no kroga bēgdams. Viņš ieskrien pūzdams un elsdams, un laižas pār istabu uz savu kambari. Nolādeti pagani! Vēl durvis aizslēguši!

Ķīseliene ierauga viņu un sāk blaut. Vai, vai, vai! Ļautiņi, glābiet! Saimnieks!

Made izskrien no kukņas. Vai, vai, vai! Nu, ko tad tu kliedz atkal!

Ķīseliene rāda uz saimnieku istabu. Saimnieks! Vai, vai, vai! Ka bailes paskatities!

Made. Ko saimnieks! Ko tu runā?

Ķīseliene. Nava labi, nava, nava vairs! Vai, vai, vai!

Stīpa no āra iesteidzas. Es jums prasu visiem valdības vārdā: kur te tas cilveks palika! Runajiet!

Made bailēs. Vai, ļautiņi žēligie! Kāds cilvēks?

Stīpa elsodams. Te ieskrēja viens cilvēks ar baltām biksem. Kur viņš ir palicis? Atbildiet!

Ķīseliene. Augsti cienīgi kungi . . . saimnieks, — saimnieks tur . . . tur . . . Rāda uz saimnieku istabu.

Stīpa. Aha! Pleiet pie durvim un sit. Tais' vaļā, valdības vārdā! Tais' vaļā! Atgrūž durvis, bet iekšā neiet. Nāc ārā! Es tev pavēlu!

Ķēniņš kliež no iekšas. Ko tu gribi no manis! Kas tu tāds esi par tēviņu!

Stīpa. Ak tā, tu mani nepazīsti! Es tev parādišu, kas es esmu. Aizgriežas pie sienas, atāķē svārkus, izvelk mudīgi no apakšbiksem savu amata nozīmi un uzkaļ to kaklā. A! Vaj nu tu mani pazīsti? Vaj tu pazīsti šito? Rāda uz savu nozīmi. Nāc ārā! Kad Ķēniņš nenāk, viņš pats dodas iekšā.

Ķīseliene. Vai, māsiņ, nu ir pastara diena! Nu es esmu pagalam! Ak tu Kungs un vāciets! Saķer sānus un ieskrien meitu istabā vaimanadama.

Janka nāk pa labi no āra. Ko tad nu atkal te kā vistas kliedziet! Vaj pērkons jau iespēris būs?

Ķēniņš izskrien no savas istabas un grib doties ārā. Stīpa pakaļ. Ķēniņš paspējis uzvilkt virsbikses.

Stīpa. Turiet! Cietī! Valdības vārdā!

Janka saķer Ķēniņu aiz svārku stūri. Pagaid'! Parunasimies!

Stīpa sit kājas. Tu drīkstī pretoties? Es tevi uz pasiliju varu aizdzīt. Stāv' uz vietas! Ē, pasauciet laudis! Ka būtu klāt! Tur Ķēniņu aiz apkakles.

Janka. Tūlit! Pataisa āra durvis un kliež. Ē, puisi! Sanāciet! Sanāciet! Jān, Martiņ, Līze! Ehe!

Ķēniņš mēda. Sanāciet, sanāciet! Puisi, ehe!

Teters, Lauska, Līze, Peteritis viens pēc otra brīnīdamies nāk pa āra durvim.

Teters priecīgi. Aha, nu laikam mums izmaksās algu vienreiz!

Made. Ak tu Dieviņ, tavu laimi! Martiņ, prasi nu!

Līze. Vai die! Nu es dabušu priekš ziepēm ari.

Ķēniņš. Puiši, visi dabusiet tūlit! Ņemiet un izsviediet šo tēviņu ārā! Rāda uz Stīpu.

Stīpa. Tu drīksti valdībai pretoties! Striķus šurp! Tu man zirgus zagsi! Pagaid', kundziņ!

Visi iepleš mutes. Ehe! Zirgus zadzis! Vaj tu redzeji!

Teters. Tad gan cieti! Es Rigā biju, tur arī zirgu zagļi bijuši noķerti, ja!

Stīpa. Turiet cieti! Teters pienāk un palīdz turet. Uz ķēniņu. Kā tevi sauc? Visi sarunajas izbijušies.

Ķēniņš sašļucis. Kristaps Ķēniņš! Miglanu ķēniņš!

Stīpa. Atbilde tu tālak: Kā sauc tavu tēvu? A?

Ķēniņš. Kristaps. Ko tu gribi no mana tēva?

Stīpa piesit kāju. Kā sauc tavu tēva tēvu? A?

Ķēniņš. Es nezinu!

Stīpa. Tu nepretojies valdībai! Atbilde, kad tev prasa.

Ķēniņš dusmīgi. Liec tu mani mierā, Kristap!

Stīpa. Es neesmu nekāds Kristaps. Atbilde tu man, kā sauc tavu mātes māti?

Made bailēs. Vai, vai! Ko nu šis lai saka! Vot, kur valdība!

Stīpa. Atbilde tu valdībai, kā sauc tavu sievas māti?

Teters. Ehe! Visi radi laikam tādi paši!

Stīpa. Cik tu esi vecs? A?

Ķēniņš. 60 gadus! Vaj es esmu zirgs, ka tev jazina gadi!

Stīpa sasit ar kājam. Turi muti, kad tu ar mani runā! Vaj tu esi kristīts? A?

Ķēniņš. Ja! Es vis neesmu nekāds pagans!

Stīpa. Pie kādas kristības? A? Runā! Vaj tu esi precejijs? Kādas tev sevišķas zīmes pie miesas?

Līze šaujas starpā. Nava, nava precejijs! Gan jau apprecesies, cienīga valdība!

Ķēniņš raujas ārā. Laid tu mani vaļā! Ko, jūs mani te gribiet izmulķot. Es esmu Miglanu ķēniņš, — laid vaļā!

Stīpa lec klāt. Ne no vietas! Turiet! Zirgu zaglis!
Atnesiet striķus!

Martiņš. Striķus, striķus! Pakāpjas pie skapja un
noņem no augšas grožus. Šite ir, augstā valdība.

Stīpa. Apsieniet ap vēderu! Stingri, ka neizbēg.

Made sāk vaiņņot. Vai, vai, vai, nu uz cietumu!
Ļautiņi mīļie!

Līze. Man bailes, es bēgšu! Vai, vai, vai! Skrien
uz kukņu.

Ķēniņš lielidamies. Uccepurks! Šis man te muļ-
ķosies. Vaj tu domā, ka es nevaru iet uz cietumu?
Kas man var liegt? Es eju, kur man patīk — Miglanu
ķēniņš vēl ir dzīvs! Ehe! Nu, es jau eju... Nospļaujas.

Stīpa paņem grožu galu rokā. Marš! Raz! dva! Raz!
dva! Min soļus uz vietas kā zaldats. Nu! Projam! Raz!
dva! Raz! dva! Cilā kājas. Teters pieskrien, attaisa durvis.
Ķēniņš papriekšu, Stīpa atgāzies, ar grožiem rokā, pakaļ; aiziet.
Visi pakaļ skatīdamies.

Peteritis apskatas, ka nava neviena, klūp pie krējuma
bļodas un sāk laizīt. Raz! dva! Raz! dva! Ed pēc komandas.

Teters un Lauska nāk atpakaļ.

Teters. Vaj tu redzeji! Projam! Se tev bija! Bet
nu, vaj zini ko, nu ir reizi miers! Nu var atstiept
kaulus! Ehe, saimnieks projam!

Lauska. Bet kad nāks mājās! Ko tur var zināt!

Teters. Tas tik drīz nenāks mājās. E, vaj tu
zini, nu mēs padzīvosim tā kā pa Pavaļas zemi. Es
ūzvilkšu jaunos svārkus. Iet pie sienas, paņem jaunos
svārkus un nosviež vecos. Būs japalet līdz krogam! Svīpo.

Līze nāk atpakaļ ar Madi. Es iešu kukņā; vaj zini,
tur būs drusku ko uzkost. Nu saimnieka nava! Ieiet
kukņā. Zīle projam ar'.

Made. Ja, Zīle ar aizgāja; es pati redzeju. Nu
ir drusku vaļas. Manu vecu muguriņu liec tīri vaj
nost! Ja, redz, es teicu: katram Dieva sods nāk
pakaļ. Te tev i bija!

Teters pie galda. Ehe! Kreims. Sanāciet, sanāciet.

Lauska, nāc nu pie Leiputrijas! Līz! Atnes maizi! Ed ar karoti krējumu no ķērnies un dzen Peteriti nost. Lauska klāt un izvelk kabatas nazi.

Līze nāk no kukņas ar gaļas bļodu, liek uz galdu. Sanāciet nu, sanāciet pie launaga!

Made čāpstina ar muti. Oi, oi, kreima gabaliņš. Redz, kur iet pie sirds! Ed visi ar steigu.

Teters pietrūkstas. Vadzi, ko es redzeju; tur skapī vajaga būt vēl no vakardienas kādai pudelei! Skrien pie skapja, izņem pudeli un sāk dzert. Aha! Smeķē!

Lauska klāt piesteidzies. Dod šurp, dod šurp! Vaj viens jau izrīsi!

Made klāt. Nu, nu, nu! Vaj man ne lāsites nebūs! Dod! Izrauj Lauskam pudeli un aiznes uz galdu. Iemetam, Līz, nu!

Teters krāmejas pa skapi. Ehe! Ekur gabals siera! Kas grib siera?

Līze klāt. Dod šurp, būs labs ko uzkost pie tās čarkas! Aiznes sieru pie galda, ed un dzer steigšus abas ar Madi un pļāpa. Ta tad garšigs!

Teters izvelk jaunu pudeli no skapja. Lauska, še, ietaisits uz ogam. Ievelc!

Lauska liek kaklu mutē. Vaj zini, ir gan tai Pavaļas zemē laba dzīve, ja tur ir šitā. Ko tu domā?

Teters. Vēl labaki, Lauska! Vēl labak! Tur ir arī — — — ehe, medus! Izceļ podu no skapja. Medus, medus! Kas grib medu! Sanāciet!

Made klāt. Vai! Kā man kaklā spiež no tām bailēm! Dod šurp, dod šurp! Paņem podu un nes uz galdu.

Peteritis klāt. Man ar' bij bailes! Man stipri bailes bija, dod šurp! Bāž pirkstu iekšā un sāk ēst. Saldens!..

Līze. Paga, atstāj Jankam drusku, neizēd visu! Visi pieci nemas ēst un dzert kā pa kāzām. Lauska ar Teteri un Made ar Līzi lemet pa glāzītei. Teters ed briesmīgi lieliem kumosiem, acis bolidams, un bāž pa gabalam gaļas ķešā. Made jau sāk taisīties uz danci, iereibusī. Krējums ir izēsts un iztraipīts pa galdu. Teters ar Lausku sāk ķīveties. Pilnīga orgija.

Ķīseliene iznāk stenedama no meitu istabas. Palielk

izbrīnījusies stāvot, sasit rokas. Dieviņ Tētiņ! Neviens ne-
levēro viņu; visi ēd un dzer un trokšņo; viņa paveŗ saimnieku
istabas durvis un sauc. Zīle! Zīle! Vai dienīņ, nu ir
posts klāt!

Zīle nāk no savas istabas; aiz viņas Janka ar pātagu. Brīdi
paliek stāvot un izpleš rokas. Nu ir Miglani pagalam!
Janka! Janka! Žēlo nu! Tavu ēšanu!

Janka ieskrien. Dievs svēti launagu! Vaj uzkodam
ar' ko gribiet saldaku? Tulit, tulit! Cērt ar pātagu pa
muguru, kuŗam tik klāt. Briesmīgs trokšnis un skriešana. Made
vaimanā un skrien istabā riņķī. Teters slēpjas aiz Līzes. Peterītis
ieskrien zem gultas. Trauki krīt, soli gāžas. Teters vēl bēgdams
ēd no līdzpaņemta medus poda. Janka plītē ar pātagu, kamēr
istaba paliek tukša. Ierauga Ūiseliēni pie krāsns un uzvelk tai ari.
Se tev launags, še launags!

Ūiseliēne. Vai, vai, stundiņa klāt. Ieskrien meitu
istabā.

Zīle stāv un plāta rokas un brīnas. Vaimanas un lāsti
dzirdamī no āra un kukņas.

Priekšskars.

Ceturtais cēliens.

Ta pati telpa, kas trešajā cēlienā. Dienu vēlāk. Ūiseliēne ir
slima no vakarejās pārbišanās, guļ uz gultas un vaid. Līze
uzkopj istabu.

Ūiseliēne vaidedama velk garī. Līzit, meit — —
pienāc — šurp, — paliec te man ko pagalvī — —
Vai—i—i— kā sāp! Vai—i—i— kā sāp! Līze pienāk.
Tā, tā, tā; nu drusku labak.

Līze. Plāksteri vajadzeja tik uzlikt, tad atņem kā
ar roku. Mana mātes māsa, ek, ar' bija nobijusies,
tad ar plāksteri izvilka.

Ūiseliēne velk tālak. Diezi, diezi, meit, vaj tie
jēriņi ar' i pazīditi — — A—iī! kā sāp! — — tās
aitas jau nelaiž ne klāt vairs. Vi—i— kā sāp!

Tur tai — — podiņā tās vakardienas suliņas — —
Uii— kā sāj! — — paņem, dalej drusku piena un
dod pusdienā, tie puīši jau — — Vai—i—i— ai— —
kā sāj!

Panāc, Līzīt, vēl šurp drusku, pacel to — — gultas
maisu drusciņ — tur — tai — kājgalī, tur — man
tāds gabals ta deiveldreķa vēl atlicis — A — —
vai! kā sāj! — sagraud — es — paraudzišu. Va—i
—iī! kā sāj! Varbūt, ka i pāries...

Līze meklē pa gultas galu. Ne te ir ša, ne te ir ta.
Būsi jau apēdusi. Aiziet atkal.

Ķiseliene. — Tāpat i tam pašam... Es — viņam
saku: sasavaldies kaut drusciņ — es saku, kas nu ta
par dzīvošanu — vienā pilnumā vien — — A—i—ī,
vai—ī! kā sāj — vienā pilnumā vien — — — Bet
i ne dzirdet.

Tak jau — ar šiem arī labi nebūs... Kur šis tur
ši, — kur šī, tur šis — — A vai—i—i—ī! kā sāj!
To jau es saku, ka dabūs vēst uz mācītāju, citādi
jau labi nebūs — — Vī! kā sāj! Avaī! kā sāj!
Jaiet ir sarīvet! Pieceļas un ieliekas meitu istabā.

Līze ieklaudas. Ko tu tur runā? Kas tad šie tādi? Ko?

Made nāk no āra. Nu ko tad tu, Līz, vēl te slaukies?
Vaj tad tu vēl uz dzīvi te taisies?

Līze izbrīnījies. Nu kas tad ir?

Made. A kas tad ir! Nesaproti vēl neka? Ko tad
tu te dzīvosi, kad te neviena kunga nava mājās?
Teters, raug', runā, ka ne par ko un ne par ko vairs
ne. Ne te mums vairs došot ēst, ne dzert, ne arī kas
maksāšot algu. Kur tu ņemsi, kad saimnieka nava. A?

Līze. Vai Dieviņ, vai! Janudie! Tā jau nu gan ir.
Lauska un Teters nāk no āra runadami.

Lauska. Vaj tu zini, kad labi apdomā, tad tev
taisnība gan.

Made pilnā mutē. Es jau ar' saku. Redz, i Lielais
Jānis vis ir gudrs cilvēks, kas pasauli redzejis. I tas
saka, kas nu te vairs par dzīvi.

Teters pamācoši. Zinama lieta! Kad nava saimnieka, tad kam tad tu te strādā? Ej par velti, ja gribi strādāt. Un tad beidzot vēl atnāks tiesa un izliks visus no mājam: ej nu kur gribi. Ne ir, kas tevi derejis, ne tev kāds maksās. Ja, ja, es domāju, ka te ilgāk palikšana nava. Paņem savu pekeli un ej!

Lauska piebalso. Kā tad! Un kad vēl, kā saka, citā vietā tev daudz labaka dzīve, kur, kā saka, tevi tur par kungu. Es tūlit uz Pavaļas zemi. Tagad ir laiks!

Made grūž sānos. Klusu tu ar to Pavaļas zemi, runā kā vajaga.

Lauska. Kā ne! Ek še Lielais Jānis arī ies.

Teters. Es iešu uz Rīgu, tur pavisam cita dzīve — katrs noņem priekš tevis cepuri. Bet ko tad šite? Par muļķi!

Līze. Ja jau tā, tad es arī nepalieku. Te vēl sāks teikt, ka mēs ar' ko zogam un ieliks vēl cietumā. Es vairs te nemaz nestrādāju! Lai stāv! Nosviež slotu kaktā.

Lauska dašīgi. Kas ir, tas ir! Uz lauku tad vairs neviens! Ko tu domā, Jān? Teters pamet ar galvu. Lai izbirst, manis dēļ! Ehe! Ir vēl citur labaka dzīve arī.

Teters. Vaj tas ir dzirdets! Kā celies no rīta ar sāules lēkšanu, tā līdz vakaram, strādā un strādā. Neka, atpūsties ar' vajaga. Kas tev nekait — saņem algu un ej, kur patīk. Iet tik projam! Ka nava saimnieka — nestrādā! Savā vaļā pavisam cita lieta. Es domāju atteikt.

Līze. Atteikt gan. Lai izmaksā visu, kas pelnīts.

Lauska. Vot lieta! Atteikt un lai samaksā visu algu kā salīgts.

Made. Lai samaksā par visu gadu uz priekšu, tad es strādāju. Citādi, kas te mums par drošību? Pliki jau visi ir. Žīda nagos!

Līze. Par visu gadu uz priekšu!.. Un tad es

atsaku. Es neesmu vis te nekāds nerrs. Es neēju ne no vietas vairs! Ja!

Lauska. Nu labi. Bet kam tad lai atsaka. Saimnieks...

Made. Ak kam lai atsaka! Es atsaku, i beigts! Man te neviena nava vajadzīgs.

Teters. Atsaka Zīlei! Un naudu ar' pieprasit vajaga. Ka nava saimnieka mājās, kas mums par bēdu. E, es labak uzvelku jaunus svārkus. Miers mājās! Papem no sienas jaunus svārkus un vecos nosviež kaktā.

Lauska. Kas pasauks Zīli?

Made. Ej tu, Līze!

Līze. Es gan ne, lai iet Lielais Jānis! Es nomazgašu rokas.

Janka nāk no āra. Nu, ko tad nu darisim? Vaj svētdiena šodien? Ehe, Teteram jau jauni svārki mugurā. Priecīgi. Tad jau laikam svētdiena!

Made. Ko nu tu te vēl ālejšies! Mēs visi atsakam. Ehe! Kas te par dzīvi!

Līze. Vaj zini, Janka, tu arī tad atsaki. Kad nava, tad lai nava neviena. Uja, kur tad te lai dzīvo?

Janka. Nu kas tad te ir?

Līze. Ne te ir saimnieka, ne tev te kas ko dos. Ja?

Janka. Ak tad visi uz ceļa gan jau?

Lauska. Mēs atsakam, un lai mums izmaksā tik! Lai nāk saimnieks šurp!

Visi. Ja, ja! Lai nāk saimnieks šurp.

Teters dūšīgi. Ehe! Aiziet šodien, ne rītu! Verloren nach Riga!

Made. Ej tu, Janka, un pasauc Zīli!

Līze. Ej, ej! Tev jaiet!

Janka smiedamies. Kad jaiet, tad jaiet! Ak tad tūlit izmaksat uz vietas? Labi, labi! Troksnis, visi kļiedz. Janka pataisa saimnieku istabas durvis un sauc. Zīle! Ehe! Zīle! Nāc nu šurp! Jaunkundz! Ehe!

Zīle iznāk, labi apģērbusies; balts priekšautiņš; rokā šuveklis. Kas tad nu atkal būs par tirgu. Ak, cik nu

visi dūšigi! Redz, tā man patīk! Nu tad tik rausim ar', drīz būs rudens!

Puiši viens aiz otra raujas. Runā tu! Ne, — saki nu tu!

Lauska aiz Mades. Mēs... Kāsē. Mēs jau...

Zīle laipni. Nu, nu, Martiņ, ko tad teiksi. Priekš tabaka vajaga? Es tev tūlit! Saki tik, ja vajaga, Martiņ!

Janka. Neka, Zīle! Viņi grib, visu lai izmaksā tūlit uz vietas. Iešot projam.

Zīle pabrīnas. Ko? Vaj tad šodien jau Jurgī? Man tā nemaz neliekas. Uz puišiem. Vaj nebūsi pārskatījušies? Uz Teteri. Jān, ko tu domā?

Teters kuŗu Lauska grūsta pie muguras. Ē... Jurgī, ne Jurgī. Bet drošaki ir, kad mums samaksā. Ko tur var zināt!

Lauska. Es ar' tā domāju. Ne te ir saimnieka, ne kāda gala! Drošaki gan.

Made paliek drošaka. Uz putešanu vien jau ir. Kas nu te par dzīvi. Lai tik maksā cieti!

Līze. Te vēl cilvēku var aizvest uz cietumu, ko tur var zināt. Man vajaga visu algu uz vietas! Ja!

Visi paliek droši un trokšņo. Ne no vietas! Es ne-strādāju! Ne soļa vairs! Kad saimnieka nava, tad mēs atsakam! Es labak tūlit uz Pavaļas zemi, tad zini, kur dzīve! Lai samaksā!

Zīle droši. Un tad pie darba neviens vairs neies?

Visi. Ne, ne! Lai samaksā!

Zīle iet pie galda. Labi! Tad taisīsim ar' tos Jurgus, kad jau visi tā grib. Būs mājas tīras! Janka! Saimnieka nava mājās, tu nāc un samaksā viņa vietā, cik tur būs jamaksā! Un tad uz vietas mājas būs tīras! Nosēstas pie galda. Puiši un meitas aplūst.

Janka pienāk. Es varu maksāt. Labi! Nosēstas pie galda, blakus Zīlei, uzliek naudas maku un dažus papirus uz galda.

Zīle. Nu! Cik kuŗam nākas! Ehe! Lielajam Jāņam

jauni svārki mugurā, tam būs drīz arī jauns saimnieks... To es tev saku: saņem, cik tev vēl vajaga, un ka pēc pusstundas nebūtu tevis vairs te! Ja tiek tūlit samaksāts, tad tūlit no mājām ārā! Ārā! Un tu, Lauska! Ej, sakrāmē savas mantas. Līdz vakaram ka būtu tīrs! Ar visiem siveniem, jēriem un govi. Brauc ar Dieva palīgu tālak!

Made bailīgi uz Lausku. Dieviņ Tētiņ! Vaj tu dzirdi nu?

Zīle. Kas vēl tur? Tu arī, Līz? Labi, labi! Vari iet. Bet to es pirms saku: ka līdz vakaram neviena nebūtu vairs te. Tūlit nāks jauni puisi un meitas. Tiem vajaga vietas. Janka, samaksā! Ritkojas ap naudu.

Lauska uz Teteri. Vadzi — — es domāju... Kur nu lai iet tūlit? Ko tu domā? Teters aizgriežas prom un nesaka ne vārda.

Zīle stingri. Nu! Ko tur tik ilgi. Nāciet un uzrādiet, cik kuņģam rēķins. Nava nekāda gaidīšana!

Made uz Lausku. Ej nu runā! Ko nu? Ak tu Dieviņ! Kur nu paliksim ar tiem lopiņiem?..

Lauska uz Zīli. Es domāju... jaunkundze... saimniec... Es vēl apdomāšu.

Zīle pavēloši. Nava nekāda apdomāšanās. Tu pats gribi tā. Saņem naudu un izkrāmejies no mājām. Nu! Drīz!

Made lūdzas un nāk klāt. Mīlo, mīlo saimniecīt! Apžēlojaties šo reiziti! Tas vecais jau man tāds kā dulns. Es jau nemaz negribeju — ne, ne! Šis vien!

Lauska. Es jau ar' nemaz tā nedomāju. Lielais Jānis jau iesāka. Es negribu nekur iet tagad... Nudie ne!

Teters atgriezies. Ko tu melo! Kas bija pirmais? Eka tu pats bijī!

Līze taisnodamās. Es jau ar' neka... Puiši jau tik tā iesāka. Man gan negribas nekur iet, ne ar' man ka vajaga.

Teters uz Lausku! Ko tu melo! Vaj es ko teicu!
Vienmēr es vainīgs!

Zīle stingri, piecēlusies. Kas tad te nu būs par bār-
šanos. Kas grib iet — saņem naudu un — marš!
no mājām ārā! Un kas ne — tūlit pie darba! Te
nava vis nekāds tirgus! Nu!

Teters. Zinams, ka pie darba! Es jau aizeju!
Nosviestos svārkus uzvelk un jaunās pakas pie sienas. Kad
strādat, tad strādat, zinams! Nu, Lauska, kas ir?
Iesim!

Made un Līze. Kā tad, kā tad! Kad iet, tad iet.
Ko tad citu, — darbs jau negaida.

Zīle. Klausaties! Ja kādam vajaga saimnieka,
tad — te ir saimnieks! Rāda uz Janku. Te ir Miglanu
saimnieks!

Līze. Kad Janka par saimnieku, ko tad! Tad
ir jauki!

Visi. Ja, ja, ko tad bēdat. Tad mums nekas
nezudīs!

Janka piecēlies. Nu tad rausim ar'. Rit būs svēt-
diena, tad izrunasimies tālak. Jūdziet tik zirgus, ka
var braukt uz lauku. Nu! Es ar' jau eju. Visi pa āra
durvīm prom.

Zīle priecīga. Redz tā, Janka! Saturies! Paga, es
tūlit nākšu, es tev ko gribeju pateikt. Ieiet savā istabā;
Janka staigā un svilpo. Pēc acumirkļa ieskrien atpakaļ iz-
bijusies. Janka, Janka, nu ir slikti! Tas Kreicen-
bergs atbraucis un tāds vecis! Ko nu darisim!
Ai, ai!

Janka. Na nu! Nu ko tad šis grib?

Zīle. Nu, viņš atkal mani grib precēt! Ai, ai!
Ko nu darisim, Janka!

Janka priecīgs. Precēt! Ehe! Padomā. Nu, vaj tad
te neviena cita vairs nava ko precēt kā tikai tu?
Lai precē!

Zīle. Nu, nu?

Janka smejas gardi. Klausies, Zīle, ko es tev pateikšu... Bet klusitīnam, pie pašas auss.

Zīle šķelmīgi. Nu saki, nu ko tad?

Janka pievelk viņas galvu gluži tuvu un saka ausī. Nu, vaj nav labi? Ko?

Zīle smejas un lec uz augšu. Ai, ai, ai, Janka. Tas būs jauki! Ja, ja, ja! Es tūlit, tūlit... Ja, ja, ja... Smiedamās skrien uz āra durvim. Bet tu nekur tagad neej, Janka. Man ir bailes. Izskrien pa āra durvim.

Kreicenbergs smalki uzgērbies, pabāž galvu pa saimnieku durvim un tad nāk iekšā. E—he — — Es... ja, es gribeju prasīt. Saki, puis, vaj te nava Kēniņa jaunkundze, mājas jaunkundze? Es viņu vēletos satikt...

Janka ātri. Ja, kā tad, kungs! Jaunkundze būs tūlit klāt. Viņa ir ļoti laimīga, bet viņa vēl nava gatava... Redziet, kungs, viņa grib uzgērbties priekš tāda glauna kunga.

Kreicenbergs glaimots, griež ūsas. No—o! Ja, ja. Ak tā! Un vaj tu man nevari teikt, kur ir saimnieks?

Janka. Ja, ja, tūlit būs klāt! Kad svētība būs jādod, tad saimnieks būs klāt! Bet ejiet vien, kungs, atpakaļ... viņa jau tur nāk. Es jums pateikšu, kad viņa būs gatava. Bīda to atpakaļ.

Kreicenbergs ieiet saimnieku istabā. Ja, ja! Es tev došu labu dzeramnaudu! Tu esi labs puisis! Zīle un Līze nāk no āra.

Zīle. Ko tu domā, Līz... Tavu laimi, tavu laimi. Tik bagats un jauks kungs. Bet nu mudīgi, uzgērbies drusku.

Janka. Tad tu, Līz, esi ar mieru? Es viņam pateikšu.

Līze atelsdamās. Ak dieniņas! Vai, vai! Ja, Janka, pasaki, lai pagaida. Es tūlit, tūlit! Ieiet abas ar Zīli meitu istabā.

Janka. Ja, ja. Labs puisis! Un šis man dzeramnaudu došot. Paga, paga, kundziņ! Es tev pašam iedošu dzeramnaudu, tā ka tu i vaļā netiksi no viņas.

Zīle iznāk. Janka, klausies! Pačukst pie auss un nosmejas.

Janka apmierinats. Ja, ja. Bet tu taisies drīz.

Zīle. Un tu izdari visu kā vajadzīgs. Izskrien ārā.

Kreicenbergs no saimnieku istabas, He! Vaj jaunkundze vēl nav runājama? Man ir svarīgas darīšanas. Es...

Janka. Ja, ja. Tūlit! Nāciet tik iekšā, viņa jau gaida. Pieiet pie meitu istabiņas un paveļ durvis. Lūdzu, jaunkundze, te ir precinieki! Uz Kreicenbergu. Bet nu izdaraties paši, man jau nepieklājas te būt. Esiet laimīgi! Iziet ārā steigšus.

Kreicenbergs staigā, iekāsejas. Tā, tā. Nu! Beidzot tak tas skuķis ir manās rokās. Aha! Kas par jauku būšanu. Na! Konfekt! Griež ūsas un gludina svārkus.

Līze uzgērbusies, lakatiņš galvā, iznāk no istabas dibenā. Ak Dieviņ!

Kreicenbergs apsviežas un pielec klāt. Ā! Cienītā jaunkundze! Ak, kāds man prieks, ka es drīkstu... Sajūsmā neka neredz, acis pietaisīdams. Bet — vaj es drīkstu lūgt jaunkundzi, nāciet pie mums. Grib vest uz saimnieku istabu. Mans onkulis...

Līze turas. Ne, ne! Es jau tepat. Labak jau tepat. Vaj tad jūs mani, kungs, stīpri gribiet?

Kreicenbergs. Ak, cienītā jaunkundz! Par visām lietām vairak! Jūs esiet mana sirds puķe, un es jūs ļoti mīlu... Bet nu, puķit, vaj es drīkstu vienu bučiņu... Taisas klāt. M m m...

Līze pie sevis. Vai Dieviņ, cik jauki. Ko nu?

Kreicenbergs apsēdina viņu uz zofaja. Jūs esiet tik skaista... Nu nu... Bučo ātri, tad ieskatas un nogriežas kā sarāvies. Aber... bet viņa izskatas pavisam veca! Fui! Likteņa ironija! Iet klāt un grib ieskatīties sejā.

Līze priecīgi, skaļā balsī. Es jau labprāt, kungs! Man ir divi simti skaidrā naudā ar', mēs varam dzīvot. Taisas klāt. Zīle, Janka, aiz viņiem Made nāk no āra.

Janka. Nāc nu, saimniec, novēlesim tam jaunajam pārīm laimes!

Zīle ar pudeli un glāziti. Lai jau Dievs palīdz! Iedzersiet tad ar' uz labu izdošanos!

Made pilnu muti. Redz, Dieviņ Tētiņ! Vaj es neteicu, ka Miglanos būs drīz precibas! Redz nu, Līz, kā es trāpīju!

Kreicenbergš iepleš acis un skatas uz Zīli, atlec nost. Ko? Bet kas tas ir? Kas tas ir?

Zīle nāk klāt. Nekas, nekas, Kreicenberga kungs. Te tāds saldens dzēriens. Iedzeriet vien. Līze jau ir krietna meita!

Līze pieķeras Kreicenbergam pie rokas. Ņem jau nu, nem! Vaj zini ko, mēs šodien tūlit brauksim pie mācītāja. Ak tu Dieviņ! Es jau varu par saimniecei ari! es jau saprotu visu, neesmu jau no vakardienas... Ek, kā Gailenos visus saimnieces darbus viena pati vien izdariju.

Zīle. Nu jau tu muižā būsi! Tā, Līz!

Kreicenbergš grib izrauties. Ak, laidiet mani vaļā! Es neka negribu, neka negribu. Pie sevis. Te ir traki tie ļaudis! Ak skandals! Fui! Kad nu es tieku vaļā — ach! tad ir labi! — Laidiet mani!

Līze tur cietl. Ne, ne! Mums jau laika diezgan; nava jau nekur jasteidzas vēl. Parunasimies. Pieķeras arvien cietak.

Janka. Kā tad tu, Līz, cilveka nemaz nepamīļo, domās vēl, ka negrib.

Zīle. Japasauc jau tie puisi ari būs uz tiem priekiem. Ej nu, Made, pasaki, lai ienāk!

Kreicenbergš raujas. Ak, ak! Es neka negribu! Likteņa ironija! Nu ir pagalam! Laid tak mani, kad es tev saku! Izraujas un skrien uz saimnieku istabu. Līze pakaj un noķer aiz svārku stūri.

Līze. Tā jau nu gan, puisit, es tevi nepalaidīšu! Kad runā, tad runā līdz galam. Paga! pagaid! Tur cieti. Kreicenbergš velk viņu līdz.

Janka pieskrien. Dod dzeramnaudu! Tā nevar, kungs, tā nevar! Līze ir ar mieru! Tur pie svārkiem. Nu!

Kreicenbergs raustas kā apdedzis. Ak! Vai! Es neka negribu! Ne! Ne! Apžēlojaties! Kas tas ir! E! Izraujas un izskrien saimnieku istabā; Līze pakaļ.

Made sasit rokas. Aizbēga! Dieviņ Tētiņ! Aizbēga! Vai, vai! Nu ir jaskrien! Izskrien uz āru pa labi. Japasaka citiem.

Zīle smejas paliekdamās. Kā viņi visi nu bēg no Miglaniem. Tīri prieks vai skatities! Ai, ai! Es vairs nevaru izturet! Smejas. Uz Janku. Bet nāc nu, Janka, ķersim rokā! Lai precejas! Nāc nu, nāc! Ieskrien abi saimnieku istabā, dzirdami smiekli un kliegšana. Līze lamajas.

Līze nāk pēc britiņa, dusmīga klieudz. Tā jau nepaies, kā tu domā. Vaj tu redzeji, kur kungs! Tad lai līdz pašai senatei iet, bet tu vaļā netiksi! Es vis neesmu nekāda muļķe! Man ir liecinieki! Ja! Ieiet savā istabiņā, kur abas ar Ķīselieniņiem ņemas bārties.

Bencka nāk no āra un nes nelielu, vecu ādas somu; ienāk svinīgi, nesteigdamies, nobrauka bārdu. Labdien iekšpusē! Apskatas. Neviena cilvēka mājās. Na! Tas vecais ir iekš cietuma... Freiliene ar preciniekiem... Na! Bencka dabūs naudu — — vaj tos Miglanus. Ehe. Bencka nava muļķis! Noliec somu uz mūriša; lēnam, nesteigdamies novelk mētelī un piekar pie vadža; nopūšas, izvelk ķemmi, izsūkā bārdu. Izvelk no ķešas papīru vīstokli un apskatas. Tā, tās vekseles ir kārtībā! Is gut!

Zīle nāk no saimnieku istabas, vēl smiedamās un laimīga. Oho! Bencka! Izbīstas.

Bencka laipnīgs. Labdien, cienītā freiliene! Vecais Bencka ar' ir pie jums atbraucis. Vaj es varu apjautaties, kā pie jums labi iet, freilien! Ko dara papus?

Zīle nopietni, pusedsmīga. Tēva nava mājās.

Bencka mierina. Es zinu, zinu. Ko freiliene bēdajas! Viņš nāks tūlīt mājās. Viņš ir vakar bijis

drusku iedzēries un paņēmis cita zirgu. Tas vēl nava nekas. Viņš ir godīgs cilvēks un būs tūlīt mājās. Man ar viņu ir darišanas... Veikala būšanas... Bencka arī nava vis nekāds Dievs. Bencka arī grib ēst. Bet es domāju, mēs ar papiņu izlīgsim. — Un vaj es drikstu vēlet laimes freilienei? A...?

Zīle. Kas tās par laimem, Bencka?

Bencka. Ui! Tas Kreicenberga kungs ir viens smalks kungs... Un nupat viņš aizbrauca no Miglaniem. Es domāju, viss jau ir kārtībā?

Zīle smejas. Ja, ja! Ar to ir kārtībā. Tas vairs atpakaļ nebrauks.

Bencka saraujas. Ui! Kas tas! Viņš ir bagāts kungs. Tad mēs būtu drīzak tikuši galā. Bet es nevaru tur neko darīt, es gribu tagad savu daļu dabūt. Ko tur var zināt... Ķēniņa kungs ir vecs un nevar vairs par savu māju valdīt. Viņam ir arī tādi mazi parādi, kā freiliene to jau zina. Bencka grib savu daļu. Bencka ir aizdevis Ķēniņam pusotra tūkstoša uz vekseliem... Nabaga žīds grib savu daļu atpakaļ... Ja, ja. Es pagaidīšu, kamēr Ķēniņš nāk mājās.

Zīle dusmīgi. Kā patīk, Bencka! Pie sevis, aizgriezdamās. Nu ir Miglani pagalam! Ai, ai, ai! Kož sev pirkstā. Manas dieniņas!

Ķīseliene izvelkas no savas istabiņas, jau daudz labāka. Ak tu Dieviņ Tētiņ! Es klausos, kas te tā runā, un pats Bencka!

Bencka. Labdien, saimniec! Nu, kas būs ar pusdienam priekš Benckas? Vaj es dabušu?

Janka ienāk no āra, pabrīnas un pieiet pie Zīles. Visu laiku abi sarunājas. Janka mierina Zīli.

Ķīseliene. Ak, pusdienu Benckam! Nu kā tad, lai jau Dievs nedod, kā tad nu bez pusdienas! Dabūsim, dabūsim visu. Nu ko tad labāk gribesi?

Bencka. Es gribu sev izvārit pusdienu pats.

Es te palikšu šodien; ko lai dara, ka vajaga palikt. Tu man atnesisi drusciņ sviesta — tādu gabaliņu, — krējuma — tādu gabaliņu, un piecas sešas olas. Nu... var vēl kartufeju drusku un sīpolus. Tur ir viss!

Ķīseliene pakalpigī. Nu kā tad! Tūlit, tūlit, Bencka. Kā nu ne, tādu gaļu gabalu braukt, tad jau vajaga uzkost. Iet steidzīgi kukurā un pie skapja un nes visu prasīto. Pa tam Bencka izvelk no somas mazu katliņu un karotes un taisas pie krāsns priekšas.

Janka uz Zīti. Un tad tūlit viņš grib?

Zīle. Ja, ja! Viņš grib to naudu tūlit. Ja ne, tad viņš liks pārdot Miglanus. Tā, Janka, nu ir visi prieki vējā!

Janka. Un vaj tie vekseli viņam ir klāt?

Zīle. Ja, ja! Viņš jau rādīja un rēķinājās. Nu jau Kreicenbergs mani tā kā tā nopirks. Slauka acis.

Janka. Paga, paga, Zīle! Tu vēl nesaki neka. Man ar to Bencku ir jaaprunajas. Es ar' drusku kaut ko zinu. Es viņam likšu drusku trūkties. Bet kad es saukšu, tad nāc!

Zīle smaidīdama. Janka!.. Ja tu to Bencku aizdzen, tad es... Nu, tad es tev kaut ko pateikšu.

Janka. Ej tik nu tu prom. Un to Ķīselieni arī aizdzen. Mums vajaga ar to žīdu diviem vien izrunaties.

Zīle. Ja, ja, Janka! Bet diezin... Iet, pasauc Līzi no istabiņas un abas aiziet uz saimnieku istabu. Pa tam Bencka ir ierīkojies omulīgi. Ķīseliene krāsns priekšā iekurinājusi uguni, — Bencka uzliek katliņu uz trijkāja un sāk taisīt sev mielastu.

Janka uz Ķīselieni. Saimniec, vaj dzirdi, ka tevi Zīle sauc! Ej nu!

Ķīseliene. Ja, ja! Nem nu, Bencka, kas jau ir. Pasauc, ja vajaga, es jau tad atnākšu tūlit... Aiziet pa kreisi.

Bencka nosēstas uz krāģiša pie krāsns, omulīgi izstiepī kājas, nožāvajas, noglauda bārdu. Puis! E! Puis! Janka!

Janka dusmīgi. Ko tu gribi?

Bencka. Ej tu padod tam manam zirgam dābolu. Vienu feīnu gabaliņu dābola. Viņu vajaga labi iebarot!

Janka. Man nava dābola. Prasi saimniekam!

Bencka. Ui! Vaj Miglanos nava siena, vaj auzu, vaj dābola? Nu, kam tad tie Miglani piederēs? Prasi! Tie Miglani piederēs Benckam, man! Rāda sev uz krūtīm. Nu?

Janka nāk tuvāk. Ja, ja! Bencka ir bagats. Benckam ir liels krogs un liela bode. Benckam naudas kā velnam. Vaj ne?

Bencka. Par ko ne. Bet par ko viņam vajaga zināt, cik Bencka ir bagats. To nevienam nevajaga zināt.

Janka ciešāk. Ja, ja. Un Bencka tirgojas ar zirgiem. Viņam pieved zirgus no malu malam. Un Benckam ir smuki bērni, un Bencka ir rados ar pašu Subates rabineri. Benckam visi parāda godu! Vaj ne?

Bencka nobrauka bārdu. Ja! Bencka ir godīgs žīds. Es braucu caurām naktīm un dienām un lasu kapeiku pie kapeikas. Bencka ir godīgs, un viņam ir par to gods. Nu, un par ko viņam Jankam to vajaga zināt. A? Apmaisa savu ēdienu un nosmeķē.

Janka viltīgi un droši. Par ko man to vajaga zināt? Par to — ka rītu vaj parīt Benckam nebūs vairs ne kroga, ne bodes, ne naudas...

Bencka paliek uz vietas; stīvi skatas. Ko viņš runā? A! Cilveks, ko tu runā aplam? Vaj tev nav prāta? A?!

Janka. Un Bencka nebūs arī godīgs vairs, un Bencka nevarēs braukt apkārt ne nakti, ne dienu. Rītu vaj parīt Benckam būs jaiet ar sievu un bērniem uz Sibīriju! A! Uzkliedz tuvu Benckam klāt.

Bencka saraujas kā no dzēliena. A ferrikter Goijel! Tas cilveks ir traks! Skatas visapkārt, vaj kāds nedzird. Ko tu zini? Nu!?

Janka nāk virsū un skatas Benckam acīs. Es zinu, ka

Bencka. Ui, vaj viņš ir traks! Tikdaudz vekselus. Tos es nevaru dot ne par kādu naudu.

Janka. Labi. Brauc tad uz Sibiriju ar visiem vekseliem! Puiši! Ehe! Iet uz durvim.

Bencka skraida pa istabu un plēš bārdu. Oi, oi, vei! Tas cilvēks ir traks! Oi, oi, nolādeta diena. Jaunskungs, jaunskungs! Oi, tās vekseles ir blanko! Jaunskungs, es jums došu to vekseli. Izrauj papirus no ķešas. Ta te ir visa mana manta! Janudie! Tas vekselis ir piecisimti rubļu un blanko. Aber tagad jums būs turet muti!

Janka paņem vekseli. Te ir tik viens vekselis. Bet kur tie citi?

Bencka. Vairak man nava no Miglaniem, janudie. Kad es tev saku, mīlais cilvēks. Janudie!

Janka. Redzesim! Paņem grožus no skapja virsus un atloka.

Bencka. Oi, oi, vai! Tas cilvēks ir bez sirds! Jaunskungs!

Janka. Būs vaj ne? Nu! Iet pie āra durvim un pavēris sauc. Ehe! Puiši!

Bencka pielec klāt. Nebrēc nu, jaunskungs, nebrēc! Es atdošu visu manu sirdi. Ai, ai, ai! Izņem vēl divus vekselus un iedod Jankam. O—oi!

Janka. Nu, labi! Un tu... skaties! Tu teiksi, ka es tos vekselus atpirku, saproti? Un ja tu vēl vienu zirgu zagli pieturesi vaj nepareizu naudu, tad nekādas žēlastības nebūs. Tad projam uz katorgu! Saproti! A! Un tagad — ārā ar visām pekelem! Un ka Miglanos tu savu kāju neceltu vairs! Otrreiz tu ārā netiksi. Nu! Projam!

Bencka krāmē visu kopā. Jaunskungs, es tūlit, tūlit. Bencka būs godīgs kā kāds barons. Oi, viņš būs godīgs un nabags! Un jaunskungs būs arī godīgs un neteiks nevienam ne vārdiņa par mūsu godīgu andeli. Oi! Es jau eju, es jau eju! Izsteidzas pa āra durvim, atstādams mielastu uz uguns.

Ķiseliene nāk no saimnieku istabas. Tā, tā, tā, Bencka, nu, kā labi tad smeķēja! Ieskatas. Kur tad nu šis būs palicis! Dieviņ Tētiņ! Iziet ārā.

Zīle nāk pa kreisi. Nu, Janka! Kur tas Bencka palika!

Janka rāda vekseļus. Skaties nu, Zīle. Vekseļi rokā!

Zīle pieskrien klāt. Ai, ai, ja! Kā tu dabuji? Ko? Rādi šurp!

Janka smejas. Nopirku par labu maksu. Nu?

Zīle ļoti priecīga. Un nu neviens Miglanus nedabūs! Ai, ai, ja! Nu un tu... Janka? Tagad tu esi Miglanu saimnieks! Ko?

Janka priecīgs. Neka! Tu esi tagad Miglanu saimniece. Nu ir viss pa tavam prātam, kā es aizvakar teicu.

Zīle šķelmīgi. Un ko tad tu?

Janka. Es iešu uz lauku strādat. Vēl jau jauni Miglani jauzceļ.

Zīle aiztur. Bet es tevi uz lauku nelaidīšu.

Janka raujas. Bet es iešu.

Zīle saķer viņu. Bet es tevi turešu. Man vienai mājās bailes.

Janka. No ka tad? Precinieki vairs nebrauks.

Zīle koķetē. Varbūt, ka brauks! Ko tu zini?

Janka aizdomīgs, ar greizsirdību. Nu nu! Kas tad brauks?

Zīle piešķiebj galvu. Es nezinu. Varbūt, ka Janka brauc. Nokaunas.

Janka. Es!? Vaj tad mani nedzītu ārā?

Zīle. Ko tur var zināt. Pamēģini, tad redzēs!

Janka samulsis, priecīgs. Zīle! Bet... Ak tu... Stāv kā neziņa.

Zīle nolaistām acīm. Nu — pamēģini!..

Janka. Ja es zinātu...

Zīle šķelmīgi. Nu pamēģini...

Janka saņem aiz rokam un sāk raustīt. Ak tu, Zīle, Zīle!

Zīle piesit ar kāju. Nu mudīgi! Pamēgini!

Janka ātri nobučo Zīli.

Zīle smejas. Ak tu lāčuks. Šitā vajaga! Nem viņu ātri un sirsnīgi skūpstīt. Tu esi mans puika. Vaj ja?

Janka. Ja, Zīle! Ja!

Ķēniņš pataisa durvis pa kreisi un vēl kaut ko runā ar Ķīselieni. Uztaisi man tēju ar siļķi. Nu!

Zīle uz Janku. Ej tepat istabā, ej tepat! Janka ieskrien meitu istabiņā. Ak tu, tētiņ, jau mājās! Nu, kā tad labi gan gāja?

Ķēniņš atmet ar roku. Sataisies tu, Zīle. Šodien būs tev precinieki. Kreicenberga kungs atbrauks. Citadi tie Miglani...

Zīle. Uja! Vaj šis divas precēs? Nupat jau bija un saprečeja mūsu Līzi.

Ķēniņš apsēstas. Ko tu runā? Līzi saprečeja?

Zīle. Ja! Bet nu sataisies tik tu pats. Bencka bija te ar taviem vekseliem.

Ķēniņš. Nu nu! Ko tad Bencka grib?

Zīle taisas raudat. Janka nopircis no viņa tos vekselus un nu mūs visus no mājām sakas izsviest. Ej nu ubagos!

Ķēniņš pieceļas, sarkans no dusmam. Ko! Ķēniņam jaiet ubagos? Man, Miglanu ķēniņam? A! To es gribu redzet. Satani! Jūs mani gribat izmuļķot. A! Miglanu ķēniņš vēl ir dzīvs! Nu domā, ka es nevaru aiziet? Ehe! Kliedz. Ķīselien! Ķīselien! Dod balto! Tfu, kas par sliktu dūšu! Ieiet lādedamies atpakaļ.

Zīle sauc. Janka, Janka! Nāc nu šurp!

Janka. Kas nu bija!

Zīle. Tu brauc pie manis šodien precibās! Tūlit!

Janka. Ja, ja, Zīle.

Zīle. Nu, nāc nu šurp!

Janka. Ak tu! Saķer un sāk bučot.

Ķēniņš nāk no savas istabas. Zīle! Izpleš rokas. Kas tad nu būs?

Zīle priecīgi. Es viņu pielūdzos. Mani viņš nesviež ārā no Miglaniem. Palūdzies nu ari.

Janka. Ķēniņam tiek atlaists. Zīle māc labi lūgties! Ķēniņš var ēst žēlastības maizi!

Ķiseliene ienāk ar pudeli. Redz nu! Es jau teicu, ka tā būs, es jau teicu. Ak Dieviņ Tētiņ! Kur šis, tur šis; kur šis, tur šis!

Ķēniņš nosēstas pie galda, rāmi, Ē! Ķēniņš savu meitu ir paspēlejis. Nu ir diezgan trumpots! Ķēniņš grib atpūsties. Kas man to var liegt? Vecā! Vaj neiemetisim labak uz tām bēdam pa glāzitei! Dod šurp!

Janka un Zīle sačukstas un priecīgi roku rokā izskrien pa āra durvim.

Ķiseliene lej ar drebošu roku. Iedzer, tētiņ, iedzer! Nu mūsu dieniņas pagalam! Ak tu kungs un vāciets!

Priekšgars.